

MAASEUDUN ELINKEINO- JA
TYÖTTÖMYYSALUEET MIESTYÖ-
VOIMAN AJANKÄYTÖN
PERUSTEELLA

MAASEUDUN TYÖVOIMAN TUTKIMUKSIA VI

TOINI RISTIMÄKI SULO VÄÄNÄNEN
LAURI HEIKINHEIMO

*DISTRIBUTION BY INDUSTRY AND
UNEMPLOYMENT OF THE MANPOWER IN
RURAL DISTRICTS IN FINLAND*

FINNISH RURAL LABOUR FORCE STUDIES VI

SUMMARY

HELSINKI 1956

Alkusanat

Vuoden 1950 väestönlaskennan yhteydessä kerättiin ja Helsingin yliopiston metsätaloustieteellisessä laitoksessa käsiteltiin maaseudun miespuolisen väestön ajankäyttöä ym. selvittelevä aineisto. Tutkimussarjassa Maaseudun työvoiman tutkimuksia on osassa II: LAURI HEIKINHEIMO: Maaseudun miestyövoiman arkiajan käyttö, julkaistu maaseudun miestyövoiman arkiajan jakautumataulukot, jolloin yksityiskohtaisin aluejako oli metsänhoitolautakuntien toiminta-alueittain (20 aluetta).

Nyt julkisuuteen saatettava kartta-analyysi käsittelee myös maaseudun miestyövoiman arkiajan käyttöä alueittain vuonna 1950, mutta tässä on maalaiskunnat jaettu 253 ryhmään, jotta talousmaantieteelliset näkökohdat tulisivat selvästi esiin. Toisaalta on ajankäyttöryhmien lukumäärä täytynyt tulosten käyttökelpoisuuden säilyttämiseksi vähentää 41:stä 6:een. Tässä osassa käsitellään metsätalouteen, maatalouteen, rakennustoimintaan ja ns. taajamaelinkeinoihin käytettyä työpanosta sekä työttömyysaikaa, kutakin yhtenä kokonaisuutena.

Tämän tutkielman numerotulokset sisältyvät liitteenä olevaan taulukkoon, jonka laskentatöissä allekirjoittaneita ovat avustaneet metsänhoitaja T. S. NYMALM sekä rouva LAHJA VÄÄNÄNEN. Tekstissä esitetty analyysi on kuitenkin pääasiassa tehty kartogrammeista, jotka herra PAAVO HAATAJA on piirtänyt taulukon perusteella. Englannin kielisen tekstin on kääntänyt filosofian maisteri HILKKA KONTIOPÄÄ ja tarkastanut Mr. L. A. KEYWORTH, M. A. (Cantab).

Maaseudun työvoiman tutkimus suoritettiin pääosaltaan valtion varoin Metsämiesten Säätiön rahoitettua esitutkimukset. Tämän osatutkimuksen vaatimat erikoistyöt rahoitti Suomen Luonnonvarain Tutkimussäätiö, jonka apurahaa saivat allekirjoittaneista Ristimäki ja Väänänen myös henkilökohtaisesti nauttia, Heikinheimon nauttiessa valtion apurahaa.

Kaikille edellä mainituille sekä ennen kaikkea professori EINO SAARELLE, joka on opastanut työtämme monilla neuvoillaan, esitämme parhaat kiitoksemme. Samoin kiitämme Suomen Metsätieteellistä Seuraa siitä, että se on ottanut tutkielman julkaisusarjaansa.

Tämä julkaisu on tekijöidensä yhteistyön tulos. Karttamateriaali on valmistettu maatalous- ja metsätieteiden kandidaatti SULO VÄÄNÄSEN johdolla. Teksti on lukua 1 lukuun ottamatta valtiotieteiden kandidaatti TOINI RISTIMÄEN kirjoittama. Maatalous- ja metsätieteiden tohtori LAURI HEIKINHEIMO on kirjoittanut luvun 1, tarkistanut käsikirjoituksen sekä osallistunut tutkimusta koskeviin neuvotteluihin.

Helsingissä ja Oxfordissa, joulukuussa 1955.

Toini Ristimäki

Sulo Väänänen

Lauri Heikinheimo

Sisällysluettelo

	Sivu
1. Johdanto	7
11. Tutkimuksen tarkoitus ja rajoitukset	7
12. Aineisto ja sen käsittely	9
13. Maalaiskuntien muunnetut peltopinta-alat	13
14. Tulosten luotettavuus	15
15. Tutkimusvuosi	16
2. Elinkeinoalueet miestyövoiman ajankäytön perusteella	18
21. Maatalousalueet	18
211. Maatalouden miestyöpanoksen absoluuttinen määrä	18
212. Maatalouden työpanoksen osuus miestyövoiman arkiajasta	20
213. Muunnettua peltohehtaaria kohti käytetty miestyöpanos	22
22. Metsätalousalueet	28
221. Metsätalouden työpanoksen osuus miestyövoiman arkiajasta	28
222. Metsähehtaaria kohti käytetty miestyöpanos	32
23. Taajamaelinkeinojen sekä rakennustoiminnan alueet	36
231. Taajamaelinkeinojen työpanoksen osuus miestyövoiman arkiajasta	36
232. Rakennustyöpanoksen osuus miestyövoiman arkiajasta	38
3. Työttömyysalueet	42
4. Loppulause	51
Kirjallisuusluettelo — <i>References</i>	52
Kuvien luettelo — <i>List of graphs</i>	54
<i>Summary</i>	56
Liitetaulukko — <i>Table</i>	61

1. Johdanto

11. Tutkimuksen tarkoitus ja rajoitukset

Suomen ensimmäisen yleisen väestönlaskennan kunnittaiset tiedot väestön jakautumisesta ammattiaseman ja elinkeinon mukaan v. 1950 (Vuoden 1950 yleinen väestönlaskenta. II... 1955) lisäävät suuresti talousmaantieteellisten tutkimusten mahdollisuuksia. Väestönlaskennan perusteella TUOMINEN (1954)¹ ja WAHLBECK (1955) ovatkin kartoittaneet Suomen elinkeinoalueet.

Väestönlaskennan elinkeinajakautumat ovat kuitenkin eräässä mielessä puutteelliset. Tämä tulee selvimmän ilmi tarkasteltaessa maatalouden, metsätalouden ja rakennustoiminnan suhteellista merkitystä maalaiskuntien ammatissa toimivan miespuolisen väestön elinkeinoryhmityksessä. Väestönlaskennassa-elinkeinojako perustui sen yrityksen tai muun toimipaikan laatuun, jossa asianomainen henkilö harjoitti v. 1950 pääammattiaan. Metsätalouden ja maaseudulla myös rakennustoiminnan työntekijät ovat Suomessa vain harvoissa tapauksissa koko vuoden tai edes pääosan vuodesta näissä töissä. Täten mainittujen elinkeinojen osuus ammatissa toimivasta väestöstä pyrkii väestönlaskennassa jäämään liian pieneksi. Maatalouden osuus pyrkii vastaavasti suurenemaan, koska asianomaisten sivuammattin harjoittajien valtaosa tulee maatilataloutta pääammattinaan harjoittavasta väestöstä. Vuoden 1950 väestönlaskennassa pyrittiin tätä seikkaa ansiotyönä harjoitetun metsätalouden ja uiton osalta korjaamaan siten, että tähän elinkeinoryhmään luettiin kaikki ne ammatinharjoittajat, jotka ilmoittivat v. 1950 tehneensä ansiotöitä metsätaloudessa ja uituksessa vähintään 4 kuukautta. Eräissä tapauksissa jo 2 kuukauden ansiotyöpanos metsä- ja uittotöihin riitti ammatinharjoittajan merkitsemiseen

¹ Kun TUOMINEN lukee esim. maatalousalueiksi ne kunnat, joissa maatalousväestön osuus koko väestöstä oli suurempi kuin keskimäärin koko maassa, eivät hänen esittämänsä tutkimustulokset ole vertailukelpoiset tämän tutkimuksen tuloksiin. Siksi niihin ei seuraavassa suoriteta vertailuja.

tähän elinkeinoryhmään (vrt. tutkimussarjan osaa I, ss. 119—122). Tämän menettelytavan tulos aiheuttaa kuitenkin monia tulkintavaikeuksia.

Paras kuva maaseudun elinkeinojen merkityksestä työvoiman käytön kannalta saadaan korvaamalla henkilöyksikkö käytetyn ajan yksiköllä, päivällä. Esim. maatalouden, metsätalouden ja rakennustoiminnan päivinä mitatun työpanoksen osuus miespuolisten ammattinharjoittajien ajankäytöstä jonakin vuonna on riippumaton mainittujen työpanosten jakautumisesta pää- ja sivuammattin harjoittajien kesken. Vuoden 1950 väestönlaskennan yhteydessä maalaiskuntien miespuolisesta 15—64-vuotiaasta väestöstä suoritettua ns. maaseudun työvoiman tutkimuksen tuloksia seuraavassa esittävä, alueellisesti mahdollisimman yksityiskohtainen tarkastelu pyrkii tässä mielessä täydentämään väestönlaskennassa saatuja kunnittaisia elinkeinopakautumia.

Maaseudun työvoiman tutkimuksen arkiajan jakautumat tarkoittavat vain sitä osaa maalaiskunnissa vuoden 1950 lopussa asuneesta 15—64-vuotiaasta miespuolisesta väestöstä, joka sanotussa tutkimuksessa luettiin työkykyiseksi (vrt. osaa I, ss. 60—61). Käsillä olevan tutkimuksen perusjoukko (ns. maaseudun miestyövoima) on siten lähinnä verrattavissa maalaiskuntien miespuolisiin ammattinharjoittajiin. Kyseiset väestöryhmät eivät kuitenkaan ole täysin identtiset. Väestönlaskennassa luettiin sanottuun ryhmään myös kaikki 14 vuotta täyttäneet sekä 64 vuotta vanhemmat ammattinharjoittajat, jotka eivät sisälly käsillä olevan tutkimuksen perusjoukkoon. Väestönlaskennassa luettiin sitä paitsi ammattinharjoittajiin myös sellaiset, joiden työkyky oli pysyväisesti tai tilapäisesti alentunut siinä määrin, ettei heitä maaseudun työvoiman tutkimuksessa pidetty työkykyisinä.

Toisaalta maaseudun työvoiman tutkimuksessa ei tässä tarkoitettua perusjoukosta erotettu koululaisia, opiskelijoita, eläkkeennauttijoita ja muita väestönlaskennan mukaan ammatissa toimivaan väestöön kuulumattomia henkilöitä. Lisäksi tuli Karhulan kauppala teknillisistä syistä yhdistetyksi Kymen kuntaan, vaikka se väestönlaskennassa voitiin siitä erottaa. Koko valtakunnassa oli maaseudun miestyövoiman estimoitu suuruus 774 000 miestä. Väestönlaskennan mukaan maalaiskunnissa oli 813 656 miespuolista ammattinharjoittajaa.

Kun väestönlaskennasta saatua maalaiskuntien miespuolisten ammattinharjoittajien elinkeinoryhmitystä verrataan käsillä olevan tutkimuksen tuloksiin, on vielä huomattava, että viimeksi mainitussa arkiajan ryhmitely maatalouden, metsätalouden ja rakennustoiminnan työpanoksiin tarkoittaa ainoastaan ruumiilliseen työhön ja maatilajohtotyöhön käytetty-

jen päivien summia. Muu henkinen työ on luettu teollisuuden, kaupan, liikenteen ja palvelusten muodostamaan ryhmään, josta seuraavassa käytetään nimitystä *taajamaelinkeinot*¹. Näin ollen työpanosryhmiä maatalous, metsätalous ja uitto vastaavat väestönlaskennan ammattiasemaryhmityksessä lähinnä maa- ja metsätalouden työnantajat, yksinäisyrittäjät, työntekijät sekä avustavat perheenjäsenet. Rakennustoiminnan työpanosta vastaa väestönlaskennassa rakennustoiminnan yksinäisyrittäjien, työntekijöiden ja avustavien perheenjäsenten yhteenlaskettu lukumäärä. Taajamaelinkeinojen työpanosta vastaa maa- ja metsätalouden johtajien ja toimihenkilöiden, rakennustoiminnan työnantajien, johtajien ja toimihenkilöiden sekä muiden elinkeinojen koko ammatissa toimivan väestön yhteenlaskettu lukumäärä.

Kuten osista I (s. 135) ja II (ss. 26—27) käy tarkemmin ilmi, tarkoittaa käsillä olevassa tutkimuksessa jonkin alueen miestyövoiman ajankäyttö ko. alueella vuoden 1950 lopussa asuneiden eikä alueella työskennelleiden henkilöiden ajankäyttöä. Tässäkin mielessä ovat tämän tutkimuksen tulokset verrattavissa lähinnä väestönlaskennan tuloksiin.

Vaikka tämän tutkimuksen tulokset onkin laskettu ja liitetaulukossa sekä kartogrammeissa esitetty pienalueittain, on tekstissä esitettävää analyysiä ollut pakko rajoittaa mm. kustannussyistä varsin vähään. Analyysissä pyritään siten useimmiten määrittämään eräitä elinkeinollisessa suhteessa yhtenäisiä, useita pienalueita käsittäviä suurehkoja alueita ja esittämään niiden osalta yleisluonteisia toteamuksia ja päätelmiä. Kunkin elinkeinon tai elinkeinoryhmän merkitystä miestyövoiman ajankäytössä tarkastellaan erikseen ja määritetään ne alueet, joilla ko. elinkeinon merkitys oli muihin alueisiin verrattuna suuri. Näitä alueita nimetään seuraavassa elinkeinoalueiksi.

12. Aineisto ja sen käsittely

Tämän tutkimussarjan osissa I ja II on (1954, 1955, ss. 7—8) yksityiskohtaisesti selostettu maaseudun työvoiman tutkimuksessa käytettyjä menetelmiä. Tässä mainittakoon vain, että aineisto kerättiin systemaattisena näytteenä siten, että siihen kuuluivat maalaiskunnissa vuoden 1950

¹ Filosofian tohtori MATTI SADENIEMEN kirjoittajien pyynnöstä tekemä ehdotus.

lopussa asuneista vv. 1886—1935 syntyneistä miespuolisista henkilöistä kuukauden 1. tai 15. päivänä syntyneet. Näytteen suuruus oli 46 853 koehenkilöä, joista työkykyisiksi luettiin 44 667 koehenkilöä. Koehenkilöistä täytettiin ajankäyttölomake tiedustelemalla, miten heillä vuoden 1950 arkipäivät (301) jakautuivat ajankäyttöryhmiin.

Ajankäyttöryhmiin merkittyjen päivien lukumäärä laskettiin työkykyisillä koehenkilöillä yhteen kunnittain ja ajankäyttöryhmittäin. Käsillä olevaa osatutkimusta varten ajankäyttöryhmät yhdistettiin kunnittain seuraavasti. Suluissa olevat ryhmännumerot viittaavat osan II (ss. 28—31) taulukoissa käytettyihin ajankäyttöryhmien tunnuksiin.

- I (1) Maa- ja kotitalouden työpanos, johon sisältyy maa- ja kotitalouden juokseviin töihin sekä uudisraivaukseen käytetty aika metsä- ja uudisrakennustöitä kuitenkin mukaan lukematta. Sekä omalla että vieraan tilalla tehty työ on luettu mukaan.
- II (9) Metsätalouden työpanos, johon sisältyy kaikki omassa tai vieraan metsässä ruumiilliseen työhön käytetty aika.
- III (1, 9, 20) Maa- ja metsätalouden ja raakapuun kaukokuljetuksen työpanos, johon em. ryhmien I ja II lisäksi sisältyy uittoon sekä raakapuun kaukokuljetukseen ja lastaukseen käytetty ruumiillisen työn panos.
- IV (23, 27) Rakennustoiminnan työpanos, johon sisältyy talojen, teollisuuslaitosten, teiden ja rautateiden uudisrakennukseen sekä uittoväylien perkaukseen käytetty ruumiillisen työn panos, sekä omaan että ansiotyöhön käytetty aika.
- V (29) Taajamaelinkeinojen työpanos, johon ryhmiä III ja IV sekä metsästyksen, kalastuksen, poronhoitoon sekä käsi- ja pienteollisuuteen käytettyä oman ruumiillisen työn panosta lukuun ottamatta sisältyy kaikki muu kotimaassa työhön käytetty aika. Maatilan isännän johtotyötä lukuun ottamatta tähän sisältyy kaikki henkisen työn panos sekä teollisuuteen (rakennustoimintaa lukuun ottamatta), kauppaan, liikenteeseen (uittoa ja raakapuun autokuljetusta lukuun ottamatta) ja palveluksiin käytetty ruumiillisen työn panos.
- VI (41) Arki-aika yhteensä, työkykyisten koehenkilöiden arkipäivät yhteensä, on käytännössä ao. koehenkilöiden lukumäärä $\times$ 301 päivää.¹
- a (36) Avoin työttömyysaika. Arkipäivät, joita työn puutteen tähden ei käytetty työhön.
- b (42) Luppoaika. Se osa oman työn panokseen sisältyvistä arkipäivistä, jonka koehenkilö olisi omien töiden siitä kärsimättä voinut ja halunnut käyttää ansiotyöhön, jos sitä olisi ollut saatavissa.

Edellä lueteltuihin ajankäyttöryhmiin kunnittain yhteenlasketut koehenkilöiden arkipäivien summat suurennettiin kertomalla ne kuntien lopullisilla suurennuskertoimilla (vrt. osaa I, ss. 70—72). Koska lopullinen

¹ Arki-aika tarkoittaa kaikkia muita vuoden päiviä paitsi niitä pyhäpäiviä ja muita virallisia vapaapäiviä, jotka eivät sisälly työpanokseen (osa I, s. 12).

suurentaminen tässä tapauksessa suoritettiin kunnittain ja osassa II julkaistuissa taulukoissa metsänhoitolautakunnittain, työvoimapiireittäin ja lääneittäin, poikkeavat tässä julkaistut, lääneittäin yhteenlasketut tulokset paikoin osan II vastaavista lääneittäisistä tuloksista. Erot ovat kuitenkin merkityksettömät.

Edellä lueteltujen ajankäyttöryhmien lisäksi arvioitiin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön luovuttamasta maalaiskuntien työttömyyskortistojen perusteella lasketusta aineistosta ajankäyttöryhmä

c (—) Miesten työpanos työttömyystöihin.

Käytetty menetelmä on selostettu osassa I (ss. 125—126). Koska ryhmät a, b ja c kukin yksinään muodostavat hyvin pienen osuuden koko arki-aikasta, laskettiin ne yhteen seuraaviksi tässä osatutkimuksessa käytetyiksi työttömyysajan ryhmiksi.

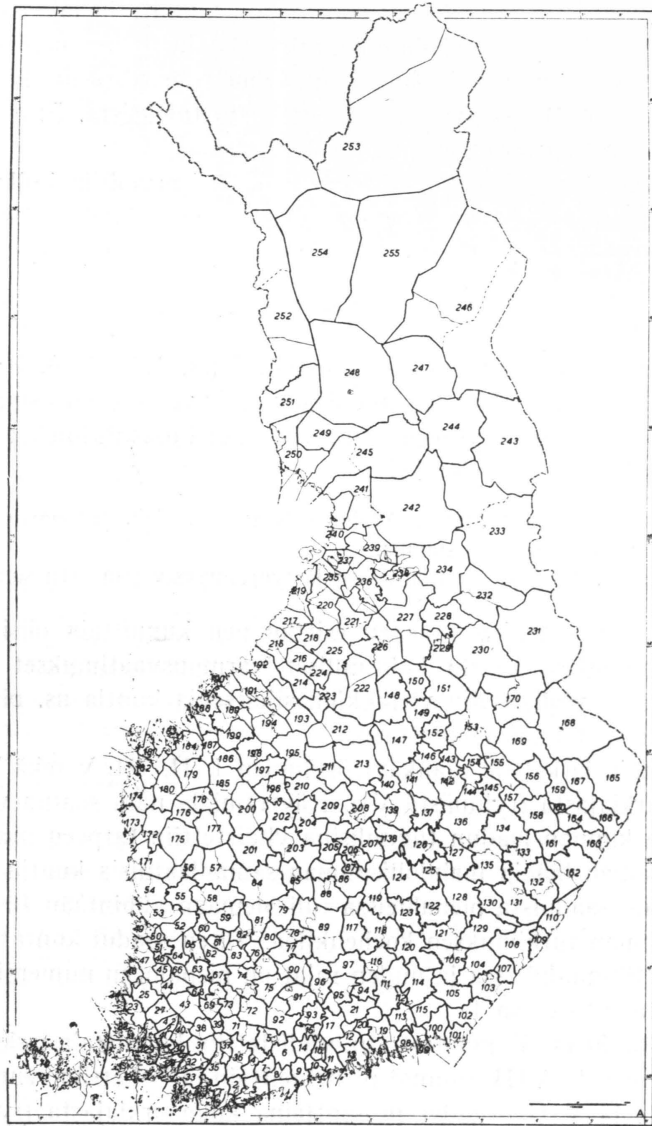
VII = a+b+c. Työttömyys. Avoin työttömyysajan, luppoajan ja työttömyystyöpanoksen summa.

VIII = a+c. Avoin työttömyyden ja työttömyystyöpanoksen summa.

Koska näin saatujen tulosten esittäminen kunnittain olisi johtanut useissa tapauksissa kaikki kohtuulliset varmuusvaatimukset alittaviin estimaatteihin, yhdistettiin vierekkäin sijaitsevia kuntia ns. pienalueiksi seuraavaa menetelmää noudattaen.

Kunnittain laskettiin ajankäyttöryhmien I, II, III, V sekä VII osuudet koko arki-aikasta (ryhmästä VI). Käyttämällä näin saatua viittä prosenttilukua kunnan laadun tunnuksina yhdistettiin tarpeen mukaan vierekkäisiä saman läänin mahdollisimman samanlaatuisia kuntia niin, että kaikissa näin saaduissa pienalueissa tuli olemaan vähintään 100 maaseudun työvoiman tutkimuksen koehenkilöä. Täten saadut kuntaryhmät on luetteloitu liitetaulukossa ja niiden rajat on pienalueen numeroineen piirretty karttaan kuvassa 1.

Kun pienalueet oli muodostettu, yhdistettiin kunnittain lasketut ajankäyttöryhmien I—VIII summat pienalueittain ja laskettiin ryhmien I, II, IV, V, VII ja VIII osuudet prosentteina koko arki-aikasta (ryhmä VI). Tulokset on merkitty liitetaulukoon. Osuudet olisi voitu vaihtoehtoisesti laskea myös koko työpanoksesta, jolloin tulokset olisivat olleet paremmin vertailukelpoiset väestönlaskennassa saatuihin ammatissa toimivan miespuolisen väestön elinkeinajakautumiin. Työttömyys on kuitenkin parhaiten verrattavissa koko arki-aikaan, joten em. menettelytapa oli yksinkertaisin käyttää.

Kuva 1. Tutkimusta varten muodostetut kuntaryhmät, ns. pienalueet järjestysnumeroineen.

Graph 1. The groups of communes, according to their ordinal number, formed »districts» for the purpose of the investigation.

13. Maalaiskuntien muunnetut peltopinta-alat

Tutkittaessa maatalouden merkitystä alueittain on maatalouteen käytetty työpanos maatalousmaan pinta-alayksikköä kohti varteen otettava tunnusluku. Tällöin on peltopinta-alan lisäksi otettava lukuun myös luonnonniityt, joilla etenkin maamme pohjoisosissa on tärkeä merkitys työvoiman käytössä. Vuoden 1950 maatalouslaskennassa ei laskettu niitty-pinta-aloja pellon kanssa vertailukelpoisiksi muunnetun peltopinta-alan yksiköiksi, joten se oli tehtävä erikseen käsillä olevaa tutkimusta varten. Menettelytapa oli seuraava.

Luonnonniitystä otettiin lukuun vain v. 1950 maatalouslaskennassa korjatuksi ilmoitetun niityn pinta-ala. Se kerrottiin kunnittain muunto-kertoimella, joka saatiin jakamalla rehuyksiköiksi muunnettu korjattujen niittyjen hehtaarisato vastaavan alueen niitonurmiviljelysten rehuyksiköiksi muunnetulla hehtaarisadolla. Nämä tiedot saatiin maanviljelys-seuroittain maataloushallituksesta. Saadut muuntokertoimet pyöristettiin niin, että ne tulivat olemaan seuraavat.

Maanviljelysseuran alue	Muunto- kerroin
Uudenmaan läänin, Nylands svenska, Varsinais-Suomen, Finska hushållningssällskapet ja Satakunnan mvs	0.5
Mikkelin läänin ja Keski-Pohjanmaan mvs sekä Oulun läänin talousseura	0.3
Kajaanin, Perä-Pohjolan ja Lapin mvs	0.2
Kaikki muut maanviljelysseurat	0.4

Kuntien v. 1950 korjatun niityn pinta-alat tunnetaan ainoastaan viljelmillä, joilla oli peltoa 2 ha tai enemmän (maatalouslaskennan julkaisematon aineisto). Tätä pienempien viljelmien niitynpinta-ala arvioitiin kunnittain olettamalla, että niillä peltopinta-alaansa verrattuna oli yhtä suuri osuus korjattua niittyä kuin em. suuremmilla viljelmillä. Kun näin saadut niitynpinta-alat oli kunnittain kerrottu ao. alueen muuntokertoimella, laskettiin tulot ja kuntien peltopinta-alat (Yleinen maatalouslaskenta v. 1950. Osa II... 1954) yhteen. Seuraavassa luetellaan näin saadut muunnetut peltopinta-alat lääneittäin ja metsänhoitolautakuntien toiminta-alueittain. Kymen läänin ja Etelä-Karjalan metsänhoitolautakunnan lukuihin sisältyy myös Karhulan kauppala. Asetelmat ovat tarpeelliset etenkin tämän tutkimussarjan osan II tuloksia käytettäessä.

Lääni	Pellon pinta-alan ja v. 1950 korjatun luonnonniityn muunnetun pinta-alan suuruus, muunnettua peltohehtaaria
Uudenmaan	223 134
Turun ja Porin	483 736
Ahvenanmaa	13 405
Hämeen	297 835
Kymen	163 402
Mikkelin	138 815
Kuopion	265 581
Vaasan	532 038
Oulun	246 421
Lapin	54 783
Koko maaseutu	2 419 150
Metsänhoitolautakunta	
Helsingin	119 468
Lounais-Suomen	283 648
Satakunnan	183 172
Uudenmaan-Hämeen	173 182
Pohjois-Hämeen	150 951
Itä-Hämeen	145 056
Etelä-Savon	76 220
Etelä-Karjalan	110 337
Itä-Savon	55 654
Pohjois-Karjalan	103 459
Pohjois-Savon	147 779
Keski-Suomen	110 962
Etelä-Pohjanmaan	275 621
Vaasan	125 824
Keski-Pohjanmaan	116 244
Kainuun	36 937
Pohjois-Pohjanmaan	130 295
Lapin	45 305
Koillis-Suomen	15 631
Ahvenanmaa	13 405
Koko maaseutu	2 419 150

Pienalueittain yhteenlaskettuja pelloksi muunnettuja pinta-aloja käytettiin jakamalla niillä ajankäyttöryhmän I (Maatalouden työpanos) päivien summa. Näin saadut miestyöpanokset muunnettua peltohehtaaria kohti on merkitty pienalueittain liitetaulukon sekä karttaan kuvassa 5.

Kun luonnonniityn muuntamisessa käytettiin korjatun luonnonniityn ja niitonurmen satotulosten suhdetta, on oletettavissa, että tämä suhde

usein lähimain vastaa myös niityn ja niitonurmiviljelyksen hehtaaria kohti tarvittavien työmäärien suhdetta. Niittyjen suuret etäisyydet talouskeskuksista ja varsinkin Lapin läänin suoniittyjen pienet heinä- ja sara-sadot kuitenkin tekevät niittyjen työvoiman tarpeen satoyksikköä kohti verrattain suureksi. Tämä seikka vaikuttaa muunnettua peltohehtaaria kohti laskettuja maatalouden työpanoksia suurentavasti, mitä ei kuitenkaan voida pitää virheenä.

14. Tulosten luotettavuus

Liitetaulukossa esitettyjen prosenttilukujen absoluuttinen keskivirhe saadaan, kuten tämän tutkimussarjan osissa I (s. 115) ja II (s. 33) on tarkemmin perusteltu, kaavasta

$$s_p \sim c \sqrt{p(100-p)/m},$$

jossa c on eräs muuntokerroin (tässä tapauksessa voidaan suurta virhettä tekemättä merkitä $c \sim 0.6$), p on ao. prosenttiluku, jonka keskivirhe s_p on laskettava, ja m on työkykyisten koehenkilöiden lukumäärä ko. alueella.

Koska m voidaan riittävällä tarkkuudella arvioida liitetaulukon luvuista jakamalla arkiajan summa luvulla 6 000, ei lukuja m ole erikseen merkitty taulukkoon. Kun kaikkien koehenkilöiden lukumäärä ei pienalueella saanut alittaa lukua 100, on käytännössä myös luvun m minimiarvo n. 100. Tuloksissa esiintyvät pienimmät prosenttiluvut lähenevät 2 %. Tämän tuloksen varmuusrajat yksinkertaisin keskivirhein merkittyinä olisivat huonoimmassa tapauksessa $2 \pm 1.1\%$ ¹, jolloin tulos ei enää merkitsevästi poikkeaisi nolasta.

Koehenkilöiden vähimmäislukumäärä 100 valittiin pienalueen määrittämisessä juuri sitä seikkaa silmälläpitäen, että myös työttömyysajan määrää osoittavien ajankäyttöryhmien VII ja VIII pienet prosenttiluvut merkitsevästi poikkeavat ainakin nolasta. Vaikka niiden erotus silti useissa tapauksissa onkin tilastollisesti merkitsemätön, on osoitettavissa, että usean pienalueen muodostamassa talousalueessa työttömyysajan osuus säännöllisesti poikkeaa toisen talousalueen vastaavista tunnusluvuihin. Tämä ero ei johdu sattumasta, vaan on tilastollisesti merkitsevä.

¹ On huomattava, että liitetaulukossa esitettyihin työttömyysaikoihin sisältyy myös työttömyystyöpanos, joka ei ole satunnaismuuttuja. Em. kaavalla tulee siten työttömyysajan osuudelle liian suuri keskivirhe.

Yleensä tulokset ovat edellä esitettyä huomattavasti varmemmat muissa ajankäyttöryhmissä. Niinpä prosenttiluku 5 % — jos *m* edelleen ~ 100 — on keskivirheinen 5 ± 1.3 %. Näiden ajankäyttöryhmien perusteella voidaan siis tehdä päätelmiä verrattain suppeidenkin pienalueryhmien säännönmukaisista eroavaisuuksista.

Muunnettua peltohehtaaria tai metsähehtaaria kohti laskettujen työpanoslukujen keskivirheet ovat myös laskettavissa tutkimussarjan II osassa (ss. 32—38) esitetyllä tavalla. Seuraavassa analyysissä tyydytään niidenkin osalta luottamaan edellä esitettyyn suurten alueiden homogeenisuuden periaatteeseen. Keskivirheiden merkityksen tekee tässä kyseenalaiseksi myös pinta-aloihin sisältyvä muun kuin satunnaisvirheen mahdollisuus.

Tilastollisten harhojen ja erheiden mahdollisesta vaikutuksesta seuraavassa esitettävien tulosten luotettavuuteen mainittakoon tässä vain, että työttömyysajan osuus pyrkii tämänlaatuisessa tutkimuksessa tulemaan mieluummin liian pieni kuin liian suuri (osa I, ss. 85—94).

15. Tutkimusvuosi

Jälempänä tässä tutkimuksessa esitetään, mikä merkitys eri elinkeinoilla oli v. 1950 miespuolisen työvoiman ajankäytössä maalaiskuntien muodostamilla pienalueilla. Osa näin määritettävistä elinkeinoalueista pysyy todennäköisesti suhteellisen muuttumattomina, ts. tapahtuu vain hidasta, trendin luonteista kehitystä. Niinpä on luultavaa, että maatalousalueet pysyvät samoina riippumatta suhdanteista tai maatalousväestön osuuden jatkuvasta pienentymisestä. Samoin lienee teollisuuden, kaupan ja liikenteen osuus työvoiman arkiajasta ollut ainakin sotien jälkeisinä vuosina suhdanteista jokseenkin riippumaton. Mm. teollisuuden työllisyyttä kuvaavat indeksiluvut ovat vv. 1948—1954 vaihdelleet varsin vähän (osa II, s. 20). Metsätalous on sen sijaan suhdanteille herkkä elinkeino. Sekä hakkuumäärä että työvoiman määrä vaihtelevat vuodesta toiseen, ja työttömyyttä syntyy maaseudulla etupäässä metsätalouden lamakausina. Siten metsätalousalueet sekä työttömyysalueet (vrt. PULKKINEN 1956) vaihtelevat suhdanteiden mukaan.

Jotta voitaisiin päätellä, millainen vuosi 1950 oli eräisiin lähivuosiin verrattuna, esitetään seuraavassa asetelmassa eräitä metsätaloutta sekä työttömyyttä koskevia lukuja vuosilta 1948—1954. Yksityiskohtaisempi katsaus näiden vuosien taloudelliseen toimintaan on osassa II (ss. 9—23).

	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Markkinapuun hakkuumäärä ¹ , milj. pm ³	34.0	23.0	25.8	36.1	35.1	29.2	35.5
Metsä- ja uittotyöntekijöitä keskimäärin kuukaudessa ² , 1000 miestä	115	68	68	93	89	68	74
Työttömien lukumäärä keskimäärin kuukaudessa ² , 100 miestä	1	20	14	3	4	19	11
Maalaiskunnissa asuneiden työttömien osuus kaikista työttömistä ¹ , %	39	76	74	47	48	65	60
Työttömien maa-, metsä- ja sekatyöntekijöiden osuus maalaiskuntien kaikista työttömistä ¹ , %	85	88	88	83	80	82	81

Lähde:¹ Kululaitosten ja yleisten töiden ministeriön antamia tietoja. ² Valtiovarainministeriön . . .

2. Elinkeinoalueet miestyövoiman ajankäytön perusteella

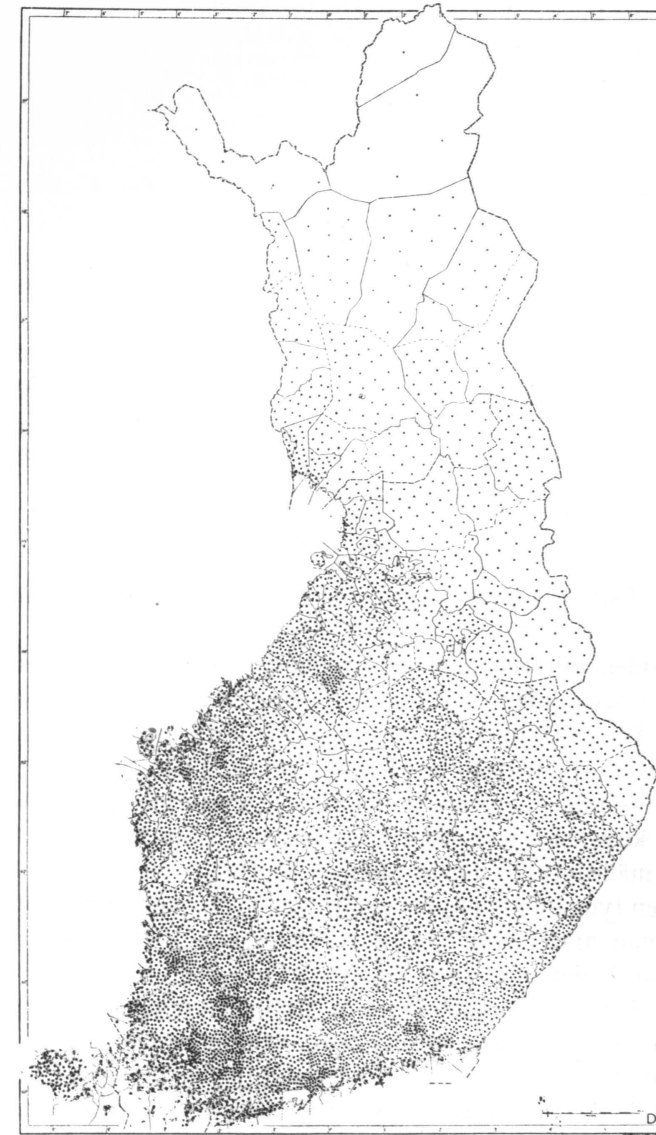
21. Maatalousalueet

211. Maatalouden miestyöpanoksen absoluuttinen määrä

Maatalouden miestyöpanos (ryhmän sisältö, ks. lukua 1) v. 1950 oli koko maaseudulla 75.3 milj. päivää (osa II, taul. 1). Sen jakautumisen pienalueittain osoittaa kuva 2, jossa piste vastaa 10 000 päivää.

Kuvan perusteella voidaan erottaa lähinnä kaksi suurta aluetta, joihin kuuluvissa pienalueissa maatalouden miestyöpanos oli pienalueen koko pinta-alaan verrattuna suurempi kuin muualla maassa, ja joita voidaan nimittää Lounais-Suomen ja Pohjanmaan maatalousalueiksi. Lounais-Suomen maatalousalueeseen kuului pienalueita Turun ja Porin läänissä, Hämeen läänin lounaisosassa ja Uudenmaan läänin länsiosassa. Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaan lakeudet kuuluivat toiseen maatalousalueeseen. Myös Kymen ja Mikkelin lääneissä sekä Kuopion läänin alueella oli pienalueita, joilla maatalouden miestyöpanos oli pinta-alaan verrattuna suurehko, mutta ei saavuttanut em. kahta aluetta. Nimitettäköön jälkimmäisiä Etelä-Savon sekä Savo-Karjalan maatalousalueiksi. Kaikki mainitut maatalousalueet sijaitsivat ns. Viljelys- eli Kulttuuri-Suomessa (vrt. GRANÖ 1951), kun sen sijaan ns. Luonnon-Suomen alueella, Joensuusta Ouluun kulkevan linjan pohjoispuolella maatalouden miestyöpanos pinta-alaan kohti oli varsin pieni.

Ns. Viljelys-Suomen alueelle keskittyi valtaosa (Yleinen maatalouslaskenta v. 1950. Osa II... 1954) maamme viljelystä maasta. Myös pellon osuus koko maa-alasta oli Viljelys-Suomessa varsin korkea. WESTERMARCK (1954) on julkaissut vuoden 1950 maatalouslaskennan antamiin tietoihin pohjautuvan kartakkeen, josta käy ilmi viljellyn maan osuus koko maa-alasta. Lounais-Suomessa ja Pohjanmaalla oli sen mukaan laajoja alueita, joilla ko. osuus oli vähintään 20 %, monin paikoin vähintään 30 %. Luonnon-Suomen alueella viljellyn maan osuus sen sijaan oli alle 2.5 % koko maa-alasta. WESTERMARCKIN em. kartake sekä kuva 2 ovatkin suuressa

Kuva 2. Maatalouden miestyöpanos v. 1950. Pienalueittain. Piste vastaa 10 000 päivää.

Graph 2. Male labour input to agriculture, in 1950. By districts. Each dot represents 10 000 days.

määrin saman kaltaiset. Maatalouden miestyöpanos alueen koko pinta-alaan verrattuna oli siten suurin juuri niillä alueilla, joilla pellon osuus maa-alasta oli korkea. Tämä yhtäläisyys näkyy varsin pienilläkin alueilla (vrt. mm. Nivalan, Elimäen ja Anjalan kuntia ko. kuvissa).

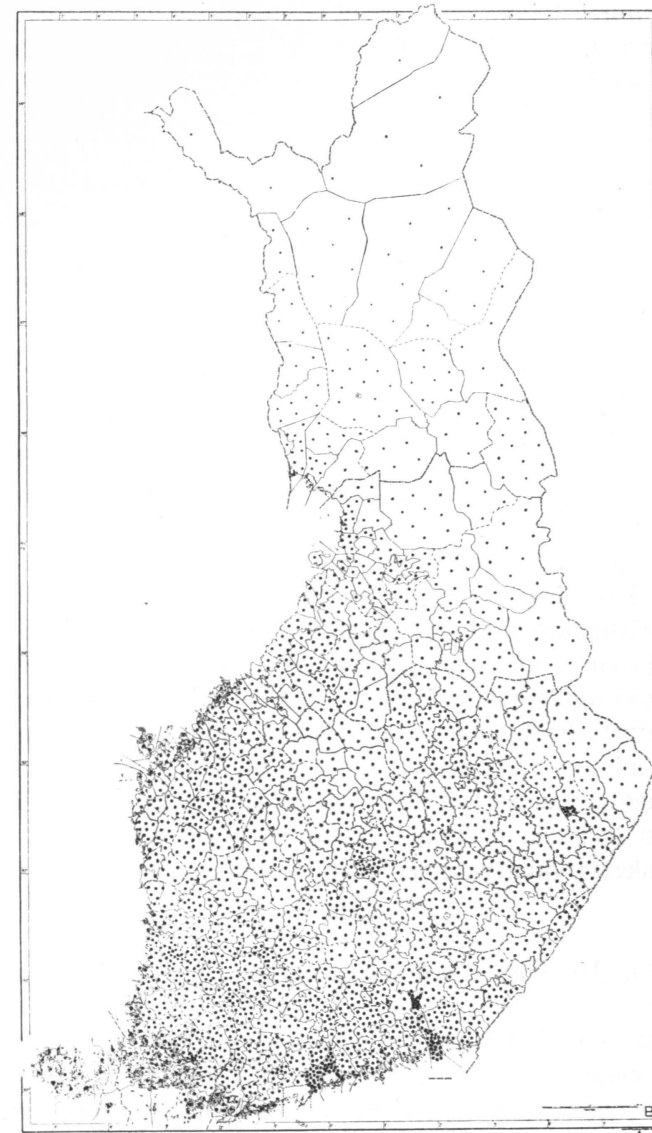
Viljelys-Suomen alue oli Luonnon-Suomeen verrattuna myös tiheästi asuttua. Lapin läänin alueella asui v. 1950 vain 5 % maaseutuväestöstä (Vuoden 1950 yleinen väestölaskenta. II... 1955). Myös miespuolista työvoimaa oli Viljelys-Suomessa runsaimmin, mikä näkyy kuvasta 3. Kuva 3 osoittaa maaseudun miestyövoiman arkiajan jakautumisen pienalueittain (piste vastaa 10 000 päivää), mutta samalla se osoittaa miestyövoiman jakautumisen (piste vastaa n. 33 miestä) pienalueittain. Miestyövoiman määrän sekä maatalouden miestyöpanoksen suuruuden välinen yhteys ei kuitenkaan ollut yhtä selvä kuin viljellyn maan osuuden ja maatalouden miestyöpanoksen välinen yhteys; maatalouden työpanos keskimäärin miestä kohti oli eri alueilla erilainen.

212. Maatalouden työpanoksen osuus miestyövoiman arkiajasta

Maatalouden miestyöpanoksen absoluuttinen suuruus ei anna kuvaa maatalouden työvoiman merkityksestä muiden elinkeinojen työvoimaan verrattuna. Tämä näkyy kuvasta 4, joka osoittaa maatalouden työpanoksen osuuden miestyövoiman koko arkiajasta v. 1950.

Mainitun osuuden perusteella määritetyt maatalousalueet ovat osaksi samat kuin kuvassa 2 havaittavat, työpanoksen absoluuttisen suuruuden perusteella määritetyt. Lounais-Suomen ja Pohjanmaan maatalousalueet (maatalouden työpanoksen osuus vähintään 35 %, paikoin vähintään 40 % miestyövoiman arkiajasta) havaitaan kuvassa 4 erittäin selvinä, mutta jonkin verran laajempina kuin kuvassa 2.

Eräissä pienalueissa niiden rajojen sisällä havaitaan kuitenkin eroja. Lounais-Suomen maatalousalueella oli varsinkin eräiden asutuskeskusten (mm. Turku, Pori, Loimaa, Salo ja Helsinki) välittömässä läheisyydessä pienalueita, joilla maatalouden miestyöpanos absoluuttisesti oli varsin suuri (kuva 2), ja joissa myös ko. työpanos muunnettua peltotehtaaria kohti oli suuri (kuva 5). Sen sijaan maatalouden työpanoksen osuus miestyövoiman arkiajasta jäi pienemmäksi kuin alueella yleensä (alle 30 %), ja varsinkin ns. taajamaelinkeinojen merkitys oli suhteellisen suuri (kuva 10). Näille tiheästi asutuille pienalueille on kuitenkin keskittynyt myös ns. erikoismaataloutta, jossa työpanos viljellyn maan hehtaaria kohti laskettu-

Kuva 3. Maaseudun miestyövoiman koko arki aika v. 1950. Pienalueittain. Piste vastaa 100 000 päivää.

Graph 3. Total activity of rural male labour force, in 1950. By districts. Each dot represents 100 000 days.

na nousee suureksi, kuten puutarhan ja siipikarjan hoitoa asutuskeskusten tarvetta varten. Lounais-Suomi onkin maamme varsinainen puutarhaviljelyseutu, joskin näiden ammattien harjoittajia oli näillä väkirikkailla alueilla suhteellisesti niin vähän, ettei heidän vaikutuksensa näkynyt maatalouden työpanoksen osuudessa miestyövoiman arki-ajasta.

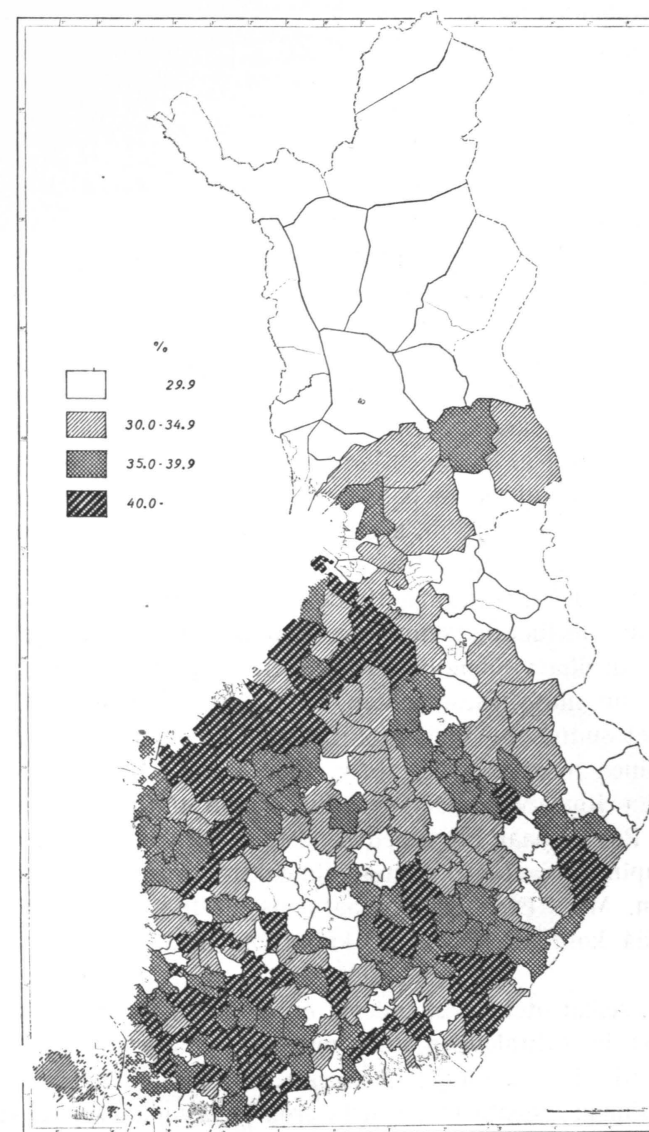
Lounais-Suomen ja Pohjanmaan maatalousalueiden rinnalle nousee kuvassa 4 myös Etelä-Savo, missä maatalouden työpanoksen osuus miestyövoiman arki-ajasta oli vähintään 35 tai 40 %. Myös Savo-Karjalassa oli pienalueita, joissa ko. osuus nousi yhtä suureksi, samoin Lapin läänin etelä-osassa (Posion kunta).

Kun verrataan maatalouden työpanoksen absoluuttisen ja suhteellisen suuruuden perusteella määritettyjä maatalousalueita (kuvat 2 ja 4) niihin maatalousalueisiin, jotka WAHLBECK (1955) on määrittänyt vuoden 1950 väestönlaskennan väestön elinkeinoryhmityksestä antamien tietojen perusteella, havaitaan selvää yhdenmukaisuutta. Hänenkin esittämissään kartoissa olivat Lounais-Suomi ja Pohjanmaa alueita, joilla maatalousväestön osuus oli suuri, yleisesti vähintään 67.6 % koko ammatissa toimivasta väestöstä. Sen sijaan Etelä-Savossa ja Savo-Karjalan alueilla mainittu osuus oli WAHLBECKIN mukaan (kartta 7, s. 419) em. alueisiin verrattuna pienempi, joskin se muutamassa kunnassa oli samaa suuruusluokkaa. Maatalousväestön osuus koko väestöstä oli siten väestönlaskennan antamien tietojen perusteella huomattavasti suurempi kuin maatalouden työpanoksen osuus miesten arki-ajasta tämän tutkimuksen mukaan (vrt. lukua 1), vaikka maatalousalueet saatiinkin samoiksi. Varsinkin maa- ja metsätalousväestön kohdalla pääasiallisen ammatin ja työpanoksen perusteella saadut elinkeinoryhmitykset eroavatkin eniten toisistaan (vrt. lukua 1).

213. Muunnettua peltohehtaaria kohti käytetty miestyöpanos

Kuvassa 5 on esitetty maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden miestyöpanos muunnettua peltohehtaaria kohti. Peltoalaan on laskettu yhteen korjatun luonnonniityn ala peltohehtaareiksi muunnettuna (vrt. lukua 1).

Tällä perusteella saadaan »maatalousalueiksi» aivan toiset alueet kuin kuvissa 2 ja 4. Suurin oli ko. työpanos muunnettua peltohehtaaria kohti Lapin läänissä sekä Kainuussa, samoin Etelä-Savon maatalousalueella ja sen rajojen lähetyvillä. Kaikilla näillä alueilla ko. työpanos oli vähintään 40 tai 45 päivää muunnettua peltohehtaaria kohti, kun se suurimmassa osassa Lounais-Suomen ja Pohjanmaan maatalousalueita oli alle 25 päivää.

Kuva 4. Maatalouden miestyöpanos prosentteina maaseudun miestyövoiman arki-ajasta v. 1950. Pienalueittain.

Graph 4. Male labour input to agriculture, in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.

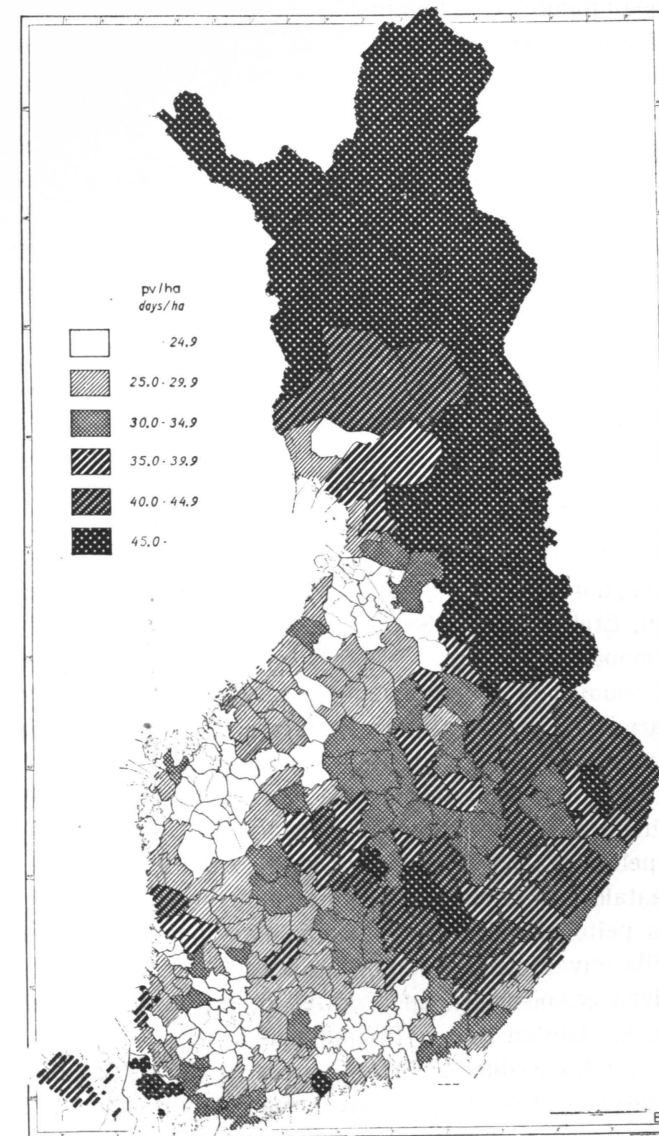
Jos maatalouden harjoittamisen edellytykset sekä tuotantosuunta olisivat samanlaiset kaikkialla maassa ja kaikissa viljelmänsuuruusluokissa, osoittaisi kuva 5 maatalouden miestyöpanoksen tehokkuuden alueellisen vaihtelun. Näin ei kuitenkaan ole asian laita. Ensinnäkin maatalouteen parhaiten soveltuvaa maata on suhteellisesti eniten Lounais-Suomen ja Pohjanmaan maatalousalueilla, joilla multa- ja savimaiden osuus peltoalasta oli varsin suuri, n. 2/3, kun taas Mikkelin läänin maanviljelysseuran alueella 48 % peltoalasta oli kivistä moreenimaata (Yleinen maatalouslaskenta v. 1950. Osa I... 1954), jonka muokkaaminen kasvukuntoon on työlästä.

Toiseksi Etelä- ja Pohjois-Suomen välillä vallitsee ilmastollisista tekijöistä johtuva tuotantosuunnan erilaisuus ja lisäksi on tuotantosuunta erilainen myös eri kokoisilla viljelmissä. Pienillä viljelmissä se karjatalousvaltaisuuden vuoksi on työntensiivisempi kuin suurilla viljelmissä. Tämä seikka ei tosin vaikuta yhtä paljon miestyöpanoksen kuin maatalouden koko työpanoksen suuruuteen, koska naiset suorittavat maassamme suurimman osan karjatalouden töistä.

Lisäksi on todettu (PIHKALA 1947), että maatalouden työpanos peltohehtaaria kohti on tuotantosuunnasta riippumatta pienillä viljelmissä suurempi kuin suurilla viljelmissä. Pieniä viljelmiä, joiden peltoala on alle 5 hehtaaria, on suhteellisesti eniten Itä- ja Pohjois-Suomessa, kun taas harvalukuiset suuret viljelmit keskittyvät Lounais-Suomeen ja Pohjanmaalle (Yleinen maatalouslaskenta v. 1950. Osa I... 1954). Niinpä keskimääräinen peltoala viljelmää kohti (kuva 6) oli suurin Lounais-Suomessa sekä eräillä Pohjanmaan pienalueilla, missä se oli vähintään 10 hehtaaria kun taas Lapin läänissä se ei eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta noussut 5 hehtaariin. Myös Etelä-Savon maatalousalueella keskimääräinen peltoala viljelmää kohti oli pienempi kuin Lounais-Suomessa, vain 5—7.4 hehtaaria.

Kun em. seikat otetaan huomioon, on luonnollista, että maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden miestyöpanos muunnettua peltohehtaaria kohti oli suurin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Mutta nämä seikat eivät kuitenkaan yksinään aiheuta niin suurta eroa ko. työpanoksessa kuin kuva 5 osoittaa. Jossakin määrin kuva osoittaa myös maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden miestyöpanoksen tehokkuuden alueellista vaihtelua.

Itä- ja Pohjois-Suomessa maataloutta vielä varsin suuressa laajuudessa harjoitetaan perinnäisin, heikkotehoisin menetelmin ja välinein. Esim. heinän korjuu luonnonniityiltä, mikä Pohjois-Suomessa on yleistä, kohot-

Kuva 5. Maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden miestyöpanos muunnettua peltohehtaaria kohti v. 1950. Pienalueittain.

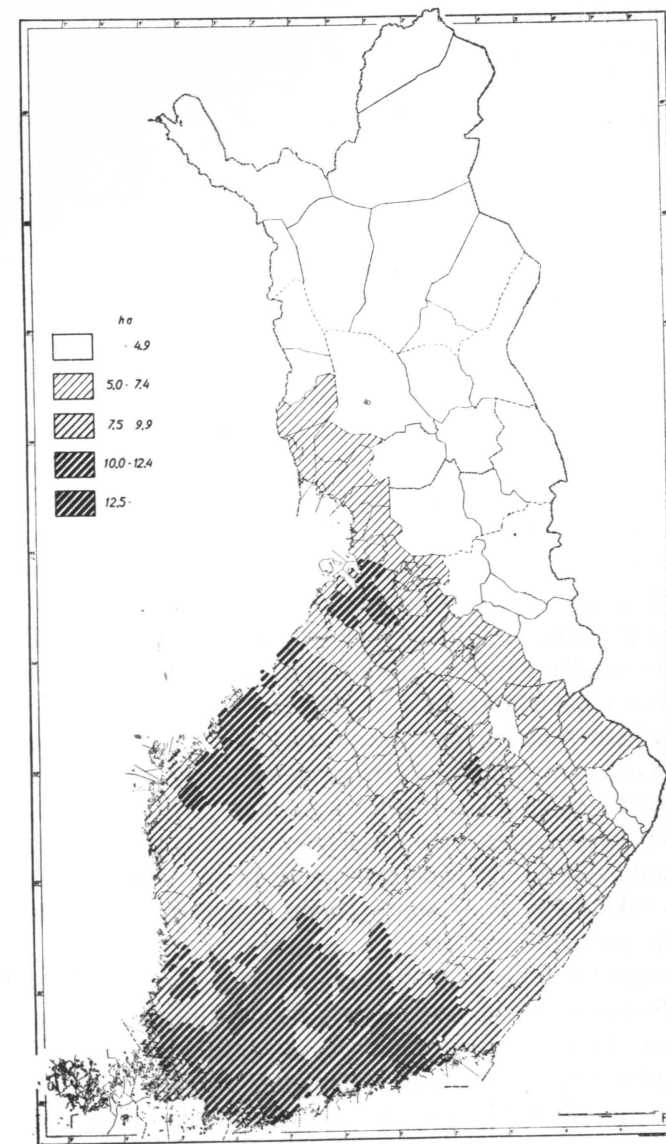
Graph 5. Male labour input to agriculture (other than land clearing), per converted hectare of land under plough, in 1950. By districts.

taa työpanosta muunnettua peltohehtaaria kohti suuresti, vaikka korjatun heinän määrä jääneekin pieneksi. Nykyaikaisen tekniikan suomia mahdollisuuksia ei ole Pohjois- ja Itä-Suomessa voitu käyttää hyväksi läheskään yhtä suuressa laajuudessa kuin Lounais-Suomen ja Pohjanmaan vaurilla kulttuuriseuduilla. Kun mahdollisuudet siirtyä muihin elinkeinoin ei esim. Pohjois-Suomessa ole yhtä suuret kuin Etelä- ja Länsi-Suomessa, sisältyy maatalouden työpanokseen myös luppoaikaa, piilevää työttömyyttä viljelijöiden itsensäkin mielestä. Yhden viljelmäsuuruusluokan puitteissa tehty laskelma osoitti (osa IV, ss. 67—80), että luppoaikaa oli suhteellisesti eniten Oulun ja Lapin lääneissä. Maan alityöllisyysalueet ovatkin suurin piirtein samat kuin ne alueet, joilla maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden miestyöpanos muunnettua peltohehtaaria kohti oli suurin (vrt. kuvia 14 ja 15).

Verrattakoon lopuksi eri maatalousalueita toisiinsa. Edellä määritettiin neljä aluetta, joilla maatalouden työpanoksen osuus miestyövoiman arkiajasta oli suurempi kuin muualla maassa. Ne olivat Lounais-Suomen, Pohjanmaan, Etelä-Savon ja Savo-Karjalan maatalousalueet. Ne erosivat toisistaan monella tavalla.

Lounais-Suomen ja Pohjanmaan maatalousalueilla edellytykset maatalouden harjoittamiseen ovat verrattain hyvät: maaperä hedelmällistä ja helposti muokattavaa sekä ilmastolliset olosuhteet jonkin verran suotuisimmat kuin itäisillä maatalousalueilla (vrt. WESTERMARCK 1954). Näille läntisille alueille keskittyivät suuressa määrin ne viljelmät, joiden keskimääräinen peltopinta-ala oli suurempi kuin muualla maassa ja joilla harjoitetun maatalouden tehokkuusaste maamme oloissa oli paras (työpanos muunnettua peltohehtaaria kohti pienin koko maassa). Toisaalta niiden rajojen sisällä olivat melkein kaikki ne alueet, joilla harjoitettiin paljon työtä vaativaa erikoismaataloutta, kuten puutarhanhoitoa Lounais-Suomessa ja turkiseläinten hoitoa Pohjanmaalla.

Itäisillä maatalousalueilla Etelä-Savossa ja Savo-Karjalassa maatalouden harjoittamisen edellytykset eivät enää ole yhtä hyvät. Maaperä on karumpaa, kasvukausi lyhyempi kuin Lounais-Suomessa ja viljelmien peltoala keskimäärin pienempi kuin läntisillä maatalousalueilla. Niinpä maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden miestyöpanos muunnettua peltohehtaaria kohti oli suurempi kuin läntisillä alueilla, mikä ei kuitenkaan yksinomaan johtunut maatalouden huonommista edellytyksistä ja erilaisesta tuotantosunnasta, vaan myös vähäisemmästä tehokkuudesta.

Kuva 6. Kahta peltohehtaaria suurempien viljelmien keskimääräinen peltoala v. 1950. Pienalueittain. Lähde: Yleinen maatalouslaskenta v. 1950. Osa II . . . 1954.

Graph 6. The average area under plough of farms with 2 or more hectares under plough, in 1950. By districts. Source: Yleinen maatalouslaskenta v. 1950. Osa II . . . 1954.

On todennäköistä, että näillä alueilla maatalouden tuotos keskimäärin käytettiin etupäässä viljelijäperheiden omaan kulutukseen, kun taas Lounais-Suomen ja Pohjanmaan alueilla maatalouden tuotoksesta riitti myös myyntiin (vrt. Yleinen maatalouslaskenta v. 1950. Osa I... 1954).

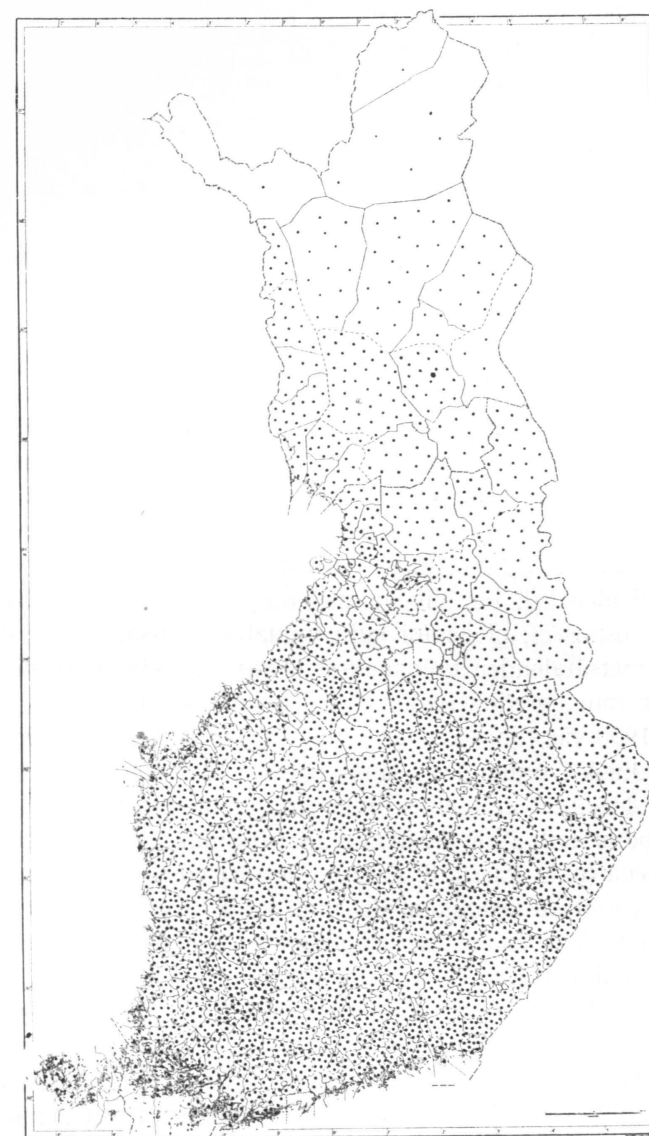
22. Metsätalousalueet

221. Metsätalouden työpanoksen osuus miestyövoiman arki ajasta

Metsätalouden työpanokseen sisältyy seuraavassa kaikki metsätaloudessa (myös kotitarvepuun korjuussa) v. 1950 tehty ruumiillinen työ, mutta ei sen sijaan uitossa, erottelussa eikä pyöreän puutavaran lastauksessa ja autokuljetuksessa tehty työ (ks. lukua 1). Metsätalouden koko työpanosta on käsitelty yhtenä ryhmänä, joten tästä tutkimuksesta ei voida päätellä, millainen ryhmän sisäinen rakenne oli. Se näkyy mm. metsänhoitolautakunnittain osasta II (taulukot 5 ja 6). Maaseudun miesten ja poikien työpanos metsätalouteen oli v. 1950 yhteensä 35.3 milj. päivää (osa II, taul. 1). Tämä työpanos jakautui pienalueittain kuvan 7 osoittamalla tavalla. Kuva 8 osoittaa metsätalouden työpanoksen osuuden miestyövoiman koko arki ajasta v. 1950.

Työpanoksen osuuden perusteella saatuja metsätalousalueita tarkasteltaessa on otettava huomioon, että ne on määritetty metsätyövoiman asuinpaikkakunnan eikä työn suorituspaikkakunnan perusteella (osa II, ss. 26—27). Kun on kysymyksessä metsätalouden merkitys maaseudun miestyövoiman ajankäytössä, ei tätä seikkaa voida pitää virheenä, vaikka metsätyövoiman liikkuvuus onkin suuri. Kuvat 7 ja 8 eivät siten osoita, millä pienalueella metsätyö on tehty.

Maan metsätalousalueet sijaitsivat Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomessa (kuva 8). Siellä oli suurimmassa osassa pienalueita metsätalouden työpanoksen osuus miestyövoiman arki ajasta 20—24.9 %. Oulun läänin koilliskulmasta alkoi yhtenäinen, aina Sodankylään saakka ulottuva vyöhyke, jossa ko. osuus oli vähintään 25 %. Myös Keski- ja Itä-Suomessa oli edellistä pienempiä alueita, joissa metsätalouden työpanoksen osuus nousi yhtä korkeaksi. Todettakoon kuitenkin, että metsätalouden työpanoksen osuus ei missään pienalueessa edes Pohjois-Suomessa noussut 33 % suuremmaksi (ks. liitetaulukkoa). Maan rannikkoseuduilla ko. osuus sen sijaan oli pieni, Etelä- ja Lounais-Suomen rannikoilla alle 15 %. Myös Pohjois-Suomessa havaitaan eräitä pienalueita, joissa metsätalouden merkitys oli

Kuva 7. Metsätalouden miestyöpanos v. 1950. Pienalueittain. Piste vastaa 10 000 päivää.

Graph 7. Male labour input to forestry, in 1950. By districts. Each dot represents 10 000 days.

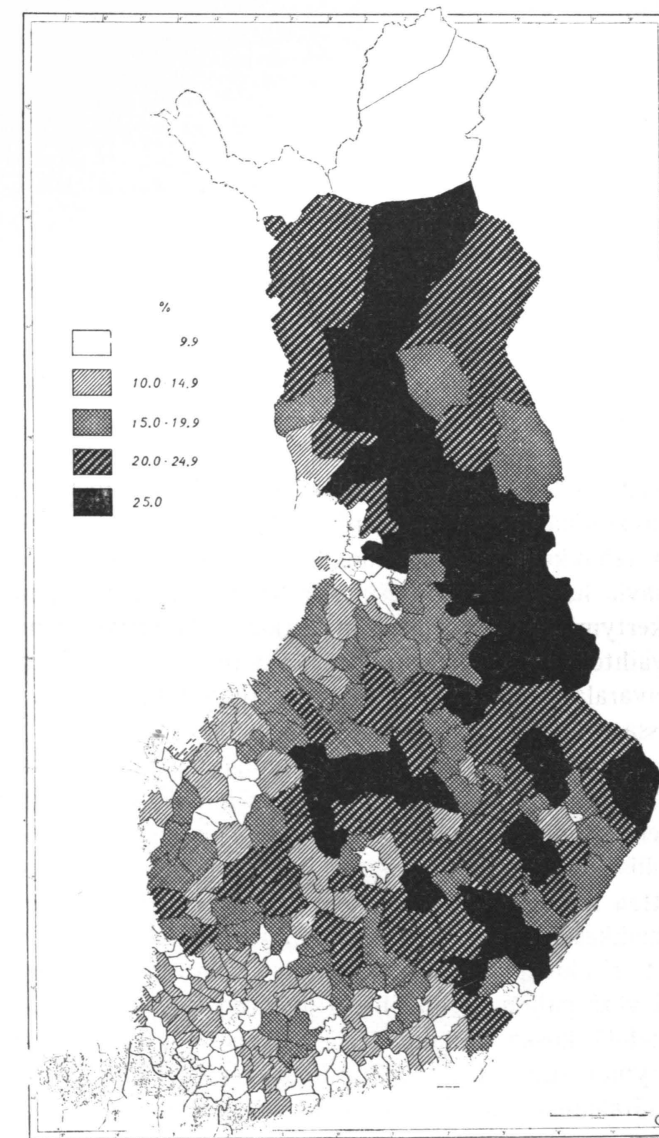
ympäristöä pienempi (Kemijärvellä ja Kuusamossa 15—19.9 %). Syynä lienee mm. isonjaon viivästyminen.

Kun puutavaran uitto läheisesti kuuluu metsätalouden yhteyteen, lisääisi uiton työpanoksen huomioon ottaminen jonkin verran metsätalouden merkitystä miestyövoiman ajankäytössä kuvan 8 osoittamilla metsätalousalueilla. Uittoon nimittäin osallistuvat suuressa määrin samat miehet kuin metsätöihin, varsinkin hakkuumiehet (osa VII).

Suomen oloissa ovat omat ja ansiotyönä tehdyt metsätyöt maataloutta täydentävä elinkeino. Pien- ja kääpiöviljelmävaltainen maatalous ei voi käyttää viljelijäväestön koko työvoimaa varsinkaan talvella, mutta ei aina edes kesällä (vrt. osaa II, taulukot 14 ja 15). Niinpä havaitaan, että varsinkin Keski- ja Itä-Suomessa maa- ja metsätalousalueet monessa tapauksessa ovat samat (kuva 4). Näissä pienalueissa viljelmien keskimääräinen peltoala oli suhteellisen pieni (kuva 6) ja maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden työpanos muunnettua peltohehtaaria kohti suuri (kuva 5). Sen sijaan niillä maan rannikkoseuduilla, joilla maataloutta harjoitettiin suurehkoilla viljelmillä suhteellisen tehokkaasti, metsätalouden työpanoksen osuus jäi pieneksi. Pohjois-Suomen metsätalousalueilla maatalouden työpanoksen osuus oli pienempi kuin muualla maassa, mutta silti maatalouden ja metsätalouden työpanokset olivat sielläkin suhteellisesti suuremmat kuin muiden elinkeinojen (ks. liitetaulukkoa).

Vuoden 1950 väestönlaskennan perusteella on WAHLBECK (1955) saanut metsätalousalueiksi suunnilleen samat kunnat kuin tässä tutkimuksessa. Suurimmat alueelliset erot aiheutuvat siitä, että metsätaloutta sekä kalastusta ja poronhoitoa on WAHLBECKIN tutkimuksessa käsitelty yhtenä kokonaisuutena (m.t., kartta 8, s. 420). Metsätalousväestön osuus on kuitenkin hänen mukaansa hiukan pienempi kuin tässä tutkimuksessa.

Kun metsätalous on erittäin suhdanneherkkä elinkeino, vaihtelevat sekä hakkuumäärä että työvoiman suuruus vuodesta toiseen (ks. lukua 15). Metsätalouteen käytetyn työpanoksen osuuden perusteella määritetyt metsätalousalueetkin todennäköisesti muuttuvat jonkin verran suhdanteiden mukaan. Maaseudun elämäntapa ja työrytmi ovat kylläkin vielä varsin jäykkäliikkeiset, joten metsätöitä tavallisesti tekevät miehet pyrkivät näihin kaikissa suhdanteissa. Mutta lamakauden vallitessa on todennäköistä, että metsätyömaat saavat omalta tai aivan läheiseltä paikkakunnalta suuremman osan työvoimastaan kuin korkeasuhdanteessa. Niiden paikkakuntien miehillä, joissa ei metsätyömaita ole avattu, on siten laskusuhdanteessa pienet mahdollisuudet saada työtä. Metsätalousalueet pyrkinevät siten laskusuhdanteessa pienenemään ja keskittymään.

Kuva 8. Metsätalouden miestyöpanos prosentteina maaseudun miestyövoiman arki-ajasta v. 1950. Pienalueittain.

Graph 8. Male labour input to forestry, in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.

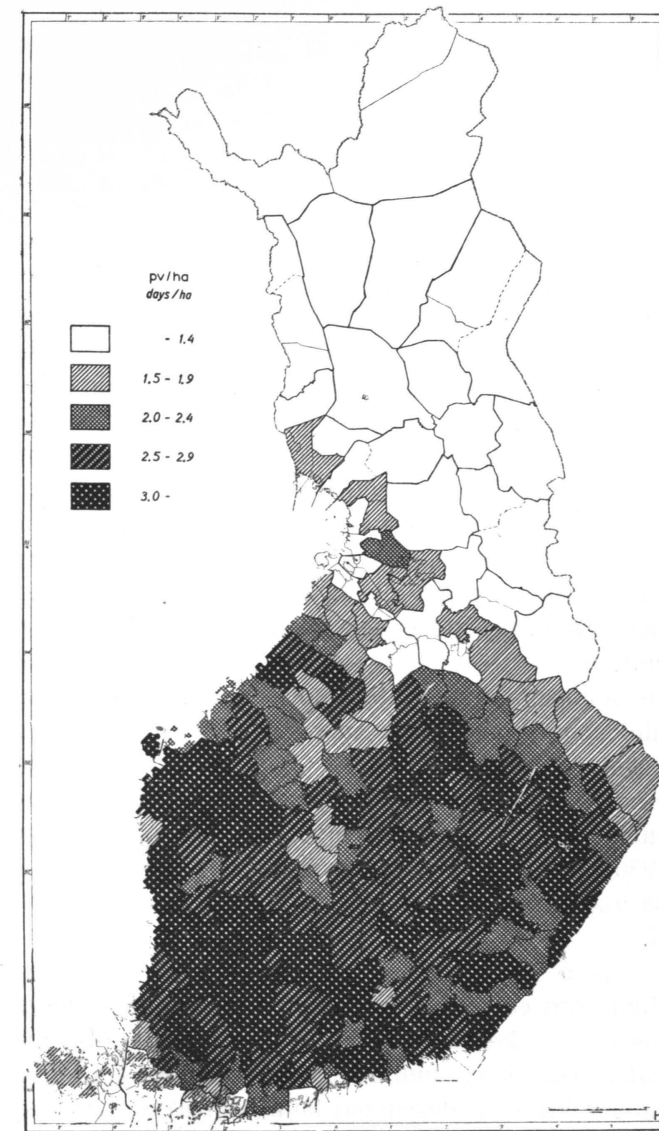

Korkeasuhdanteen vallitessa taas suuri työvoiman tarve ja tavallisesti korkeammat palkat saattavat vetää metsätöihin tilapäisluonteisesti usein pitkänkin matkan päästä myös sellaisia miehiä, jotka eivät niihin tavallisesti pyri. Työpanoksen osuuden perusteella määritetyt metsätalousalueet voivat silloin alueellisesti laajeta siitä, mitä ne olivat lamakauden aikana. Lisäksi metsätalouden työpanoksen osuus suurentunee niissä pienalueissa, joissa kaikissakin olosuhteissa metsätalouden merkitys on suhteellisen suuri. Kun vuoden 1950 alkukuukaudet vielä olivat lamakauden aikaa, on todennäköistä, että metsätalousalueet silloin olivat pienemmät kuin myöhemmin metsätalouden korkeasuhdanteen vuosina.

222. Metsähehtaaria kohti käytetty miestyöpanos

Kun metsätalouden koko työpanosta tai jotakin sen alaryhmää verrataan esim. hakkuumäärään tai metsäpinta-alaan, saadaan mielenkiintoisia, työpanoksen tehokkuutta, metsätalouden intensiivisyyttä ja edistyneisyyttä kuvaavia lukuja. Niinpä esim. laskemalla hakkuutyöpanoksen ja vastaavan kertymän suhde voitaisiin tutkia hakkuutyön tehokkuuden alueellista vaihtelua, edellyttäen, että kysymyksessä on joka alueella saman puutavaralajin kertymä tai että eri puutavaralajit esiintyvät kertymässä samassa suhteessa. Jos metsätalouden koko työpanosta verrataan kertymään, on tulos jo paljon epävarmempi, koska siihen vaikuttavat mm. ajomatkan pituus, ajoteiden laatu, metsänhoidollisten töiden määrä jne. Nämä tekijät voivat eri alueilla olla erilaiset ja vaikuttaa eri suuntiin. Metsänhoidollisten töiden työpanoksen ja kertymän suhde taas jossakin määrin osoittaa metsätalouden edistyneisyyden alueellista vaihtelua, jos metsien ikäluokkasuhteet ja metsänhoidollinen hakkuumahto ovat suunnilleen samat eri alueilla ja jos koneita käytetään esim. metsäojituksessa suhteellisesti yhtä paljon eri alueilla. Tämantapaisia laskelmia ei kuitenkaan voida tehdä, koska hakkuumääriä koskevat tilastot ovat puutteelliset eikä kertymän suuruutta siten tunneta pienalueittain. Sitä paitsi on kaikkia metsätalouden ruumiillisia töitä tässä täytynyt käsitellä yhtenä kokonaisuutena.

Metsätalouden työpanoksen vertaaminen metsäpinta-alaan on eräänlainen metsätalouden intensiivisyyden mitta, vaikka sangen karkea. Myös metsäpinta-aloja koskevat tilastot ovat toistaiseksi puutteelliset, kunnes valtakunnan metsien kolmannen arvioinnin lopulliset tulokset tulevat julkisuuteen. Toistaiseksi ovat käytettävissä maatalouslaskennan antamat

Kuva 9. Metsätalouden miestyöpanos metsähehtaaria kohti v. 1950. Pienalueittain.
Graph 9. Male labour input to forestry per hectare of forest, in 1950. By districts.

kunnittaiset tiedot metsäpinta-aloista, joiden yhteenlaskettu määrä jonkin verran poikkeaa valtakunnan metsien III arvioinnin antamasta koko metsäpinta-alasta (ILVESSALO 1954 ja Yleinen maatalouslaskenta v. 1950. Osa III . . . 1954). Maatalouslaskennan kunnittaisten metsäpinta-alatietojen nojalla laskettiin metsätalouteen v. 1950 käytetty työpanos metsähehtaaria kohti, samaan tapaan kuin maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden työpanos muunnettua peltohehtaaria kohti. Kasvullista ja huonokasvuista metsämaata ei voitu erottaa toisistaan. Laskelman tulokset näkyvät pienalueittain kuvassa 9.

Näin saatu kuva on jonkin verran harhaanjohtava. Kuten edellä mainittiin, metsätalouden työpanos on laskettu keskimäärin metsähehtaaria kohti siinä pienalueessa, jossa ko. työlliset v. 1950 vakinaisesti asuivat, eikä siinä pienalueessa, missä työ tehtiin. Kun metsätyövoimaa talvisaikaan siirtyy etupäässä itää ja pohjoista kohti, oli metsätalouden työpanos v. 1950 metsähehtaaria kohti varsinkin Pohjois-Suomessa todellisuuudessa jonkin verran suurempi ja Etelä- ja Länsi-Suomessa, etenkin Pohjanmaalla, pienempi kuin kuva 9 osoittaa. Työvoiman liikkuvuus saattoi tosin vuoden 1950 hiljaisina alkukuukausina olla tavallista pienempi. Liikkuvuus tuskin lienee ollut niin suuri, että se kokonaan tasoittaisi kuvan 9 osoittamat alueelliset erot.

Maaseutu voidaan jakaa kahteen toisistaan eroavaan alueeseen sen mukaan, kuinka suuri metsätalouteen v. 1950 käytetty työpanos oli metsähehtaaria kohti. Toiseen alueeseen, Pohjois-Suomeen, kuului Lapin läänin lisäksi suurin osa Oulun lääniä, muun Suomen samoin muodostaessa melko yhtenäisen kokonaisuuden. Pohjois-Suomen pienalueissa metsätalouteen v. 1950 käytetty työpanos metsähehtaaria kohti oli alle 1.5 päivää, suurimmassa osassa muuta Suomea 2.5—2.9 tai enemmänkin metsähehtaaria kohti.

Vaikka otetaan huomioon metsätyövoiman liikkuvuuden vaikutus näihin lukuihin, ovat edellä mainitun suuntaiset Pohjois-Suomen ja muun Suomen väliset erot odotettavissa. Etelä-, Keski- ja Itä-Suomessa sijaitsevat parhaat metsät, joissa puuston kuutiomäärä sekä vuotuinen kasvu metsähehtaaria kohti ovat suuremmat kuin pohjoisessa (ILVESSALO 1951). Mainituilla alueilla myös kysyntä kuljetusolosuhteista johtuen on suurin. Hakkuumahto on siten siellä hehtaaria kohti suurempi kuin pohjoisessa. On myös mahdollista, että metsänhoidollisten töiden suhteellinen määrä on näillä alueilla jonkin verran suurempi kuin Pohjois-Suomessa.

Kun verrataan kuvia 8 ja 9 toisiinsa, todetaan, että metsätalouden työpanos keskimäärin metsähehtaaria kohti oli Pohjois-Suomessa pieni,

mutta ko. työpanoksen osuus miestyövoiman arki ajasta silti useimmissa pienalueissa suhteellisen korkea. Pohjois-Suomen laajoilla alueilla asutus on harvaa ja työvoimaa metsähehtaaria kohti vähän. Keski- ja Itä-Suomessa sen sijaan sekä metsätalouden työpanoksen osuus että ko. työpanos metsähehtaaria kohti olivat v. 1950 suhteellisen suuret, joten näiden seutujen pienalueet olivat v. 1950 maan varsinaiset metsätalousalueet näissä molemmissa merkityksissä. Rannikkoseuduilla työpanos metsähehtaaria kohti oli suuri, mutta työpanoksen osuus miestyövoiman arki ajasta pieni. Rannikkoseuduilla on metsää muuhun Suomeen verrattuna vähän ja siitä on huonokasvuista suhteellisesti enemmän (ILVESSALO 1942). Tästä ehkä johtuu, että suurin osa metsätalouden työpanoksesta meni kotitarvepuun korjuuseen (50—60 %, kun Keski- ja Itä-Suomessa vastaava luku oli 24—35 %, vrt. osaa II, taul. 5). Kotitarvepuun korjuun työpanos metsähehtaaria kohti voi olla suuri mm. runsaan oksa- ym. jätepuun korjuun ansiosta.

Kun metsätalous maassamme on suhdanteille herkkä elinkeino, vaihtelee vuotuinen hakkuumäärä sekä metsätyövoiman suuruus paljon (ks. lukua 15). Myös hakkuiden alueellinen sijoitus vaihtelee suhdanteiden mukaan. Lamakauden aikana pyritään kustannussyistä etupäässä hakkaamaan hyvien kuljetusyhteyksien varsilla olevia metsiä, kun taas noususuhdanteen ja hyvien hintasuhteiden vallitessa hakkuut voidaan ulottaa syrjäisemmillekin seuduille hankalampien kuljetusyhteyksien taakse. Kun vuoden 1950 alkukuukaudet olivat metsätalouden lamakautta, saattaa tästä johtua hakkuiden keskittyminen Keski- ja Itä-Suomen hyvien kuljetusyhteyksien varsilla sijaitseviin metsiin, mistä taas johtui näillä alueilla vallitseva suhteellisen korkea työpanos metsähehtaaria kohti. Hakkuiden suhdanteista johtuvaa alueellista vaihtelua lieventää kuitenkin jonkin verran se, että syrjäisillä seuduilla sijaitsevilla valtion metsissä hakkuumäärät pyritään mm. työllisyysnäkökohtia silmällä pitäen pysyttämään vuodesta toiseen varsin tasaisina. Sen sijaan enimmäkseen hyvien kuljetusyhteyksien varsilla sijaitsevien yksityismetsien hakkuumäärä vähenee lamakautena suhteellisesti enemmän, yhtiöiden omien metsien hakkuumäärän lisääntyessä (LIHTONEN 1945, ss. 29—31). Metsähehtaaria kohti lasketun työpanoksen perusteella määritetyt metsätalousalueet eivät siten ole staattiset, vuodesta toiseen samoina pysyvät, kuten vastaavat maatalousalueet, vaan lyhytaikaiset vaihtelut ovat suuret.

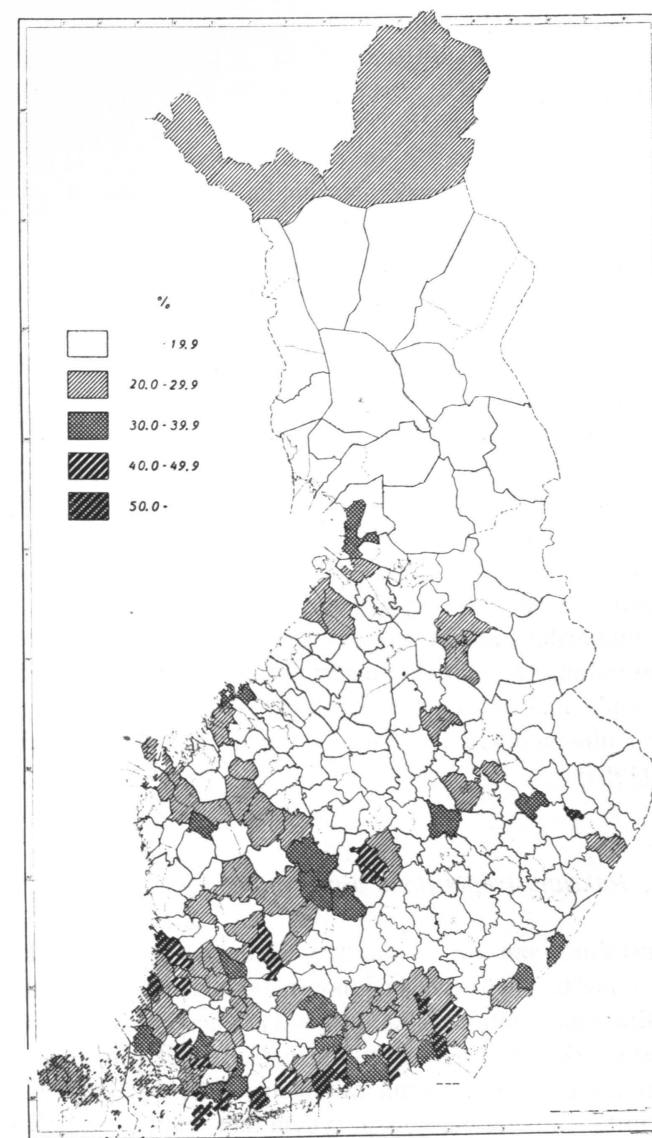
23. Taajamaelinkeinojen sekä rakennustoiminnan alueet

231. Taajamaelinkeinojen työpanoksen osuus miestyövoiman arki ajasta

Taajamaelinkeinoilla tarkoitetaan seuraavassa teollisuutta, kauppaa, liikennettä, palveluksia sekä kaikkia henkisen alan ammatteja yhdessä (vrt. lukua 1). Teollisuuteen ei, kuten esim. väestönlaskennan elinkeinoryhmityksessä, ole luettu talonrakennustoimintaa, jota myöhemmin käsitellään erikseen yhdessä maa- ja vesirakennustoiminnan kanssa. Kuva 10 osoittaa taajamaelinkeinoihin v. 1950 käytetyn työpanoksen (yhteensä 54.6 milj. miespäivää, osa II, taul. 1) osuuden maaseudun miestyövoiman koko arki ajasta.

Laajoja yhtenäisiä taajamaelinkeinojen alueita ei kuvasta 10 voida havaita. Etupäässä Etelä-Suomen rannikkoalueilla: Uudenmaan, Turun ja Porin sekä Kymen lääneissä sijaitsivat ne pienalueet, joissa taajamaelinkeinojen työpanoksen osuus oli 40—49.9 %, paikoin vähintään 50 %. Näitä pienempiä alueita voidaan havaita mm. Tampereen ja Jyväskylän ympäristöissä, joissa ko. osuus oli 40—49.9 %, sekä lisäksi muutamia erillisiä kuntia, mm. Kuusjärvi ja Pielisensuu sekä Kokkolan ja Oulun ympäristöt, joissa mainittu osuus oli 30—39.9 %.

Joskaan taajamaelinkeinojen ryhmään luettujen eri elinkeinojen osuuksia tästä ryhmästä ei maaseudun työvoiman tutkimuksen perusteella saada selvitettyksi, on todennäköistä, että useimmissa, joskaan ei kaikissa pienalueissa suurin osa tämän ryhmän työpanoksesta on tullut teollisuuden hyväksi. Koko maaseudulla oli v. 1950 väestönlaskennan mukaan teollisuudessa toimivien miesten osuus kaikista ammatissa toimivista miehistä 22 % (Vuoden 1950 yleinen väestönlaskenta. II... 1955), kun kaupassa, liikenteessä ja palveluelinkeinoissa toimivien osuus yhteensä nousi 11 %:iin ammatissa toimivasta väestöstä. Niinpä voidaan todeta, että kuvan 10 osoittamat taajamaelinkeinojen alueet ovat suuressa määrin samat kuin WAHLBECKIN (1955) osoittamat, jotka on määritetty sen perusteella, kuinka suuren osuuden mainittujen elinkeinojen työntekijät muodostivat ammatissa toimivasta väestöstä vuoden 1950 väestönlaskennan perusteella. Koska teollisuuden — niinkuin kaupan ja liikenteenkin — työntekijät suurimmaksi osaksi ovat vakinaisessa, ympäri vuoden jatkuvassa työsuhteessa, ovatkin sekä työntekijöiden suhteellisen lukumäärän että työpanoksen osuuden perusteella määritetyt taajamaelinkeinojen alueet suuressa määrin identtiset kuin vastaavilla tavoilla määritetyt kausimaisten elinkeinojen alueet.

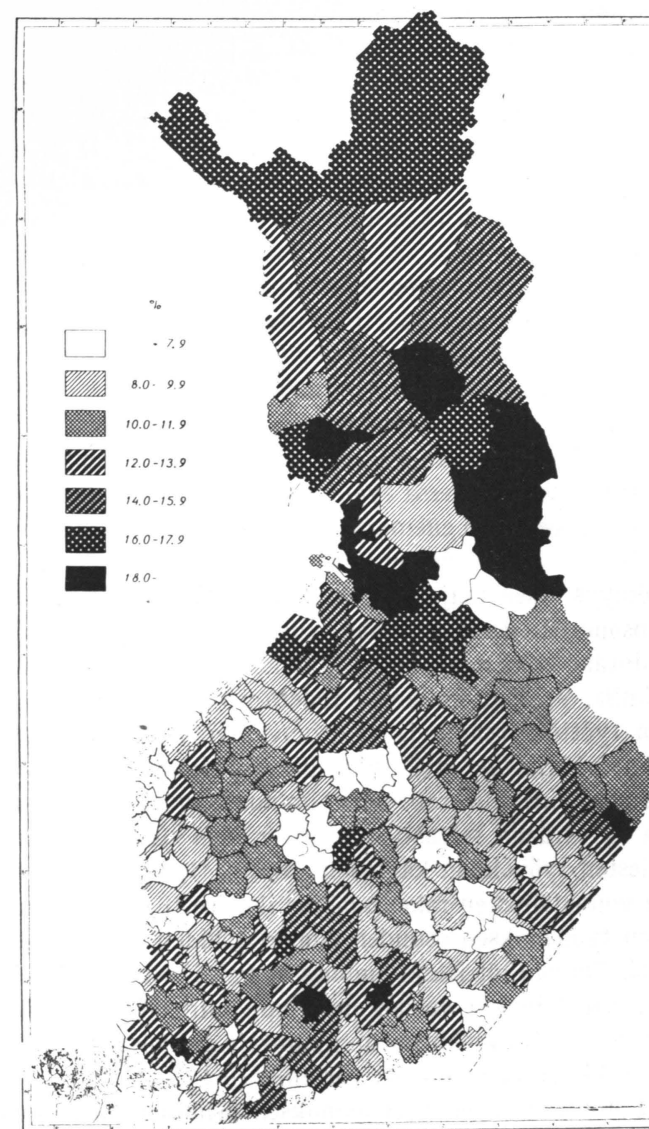
Kuva 10. Teollisuuden, kaupan, liikenteen ym. elinkeinojen miestyöpanos prosentteina maaseudun miestyövoiman arki ajasta v. 1950. Pienalueittain.

Graph 10. Male labour input to industry, trade, communications etc., in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.

Verrattaessa kuvan 10 osoittamia taajamaelinkeinojen alueita teollisuuden työntekijöiden absoluuttisten lukumäärien perusteella muodostettuihin teollisuusalueisiin (KIISKINEN ja WAHLBECK 1953) havaitaan nämäkin alueet jokseenkin samoiksi. Teollisuus on omiaan vetämään luokseen kauppaa ja liikennettä (varsinkin paikallisliikennettä), joskin toisaalta raaka-ainelähteisiin sekä markkina-alueille suuntautuvilla liikenneyhteyksillä useinkin on ratkaiseva vaikutus teollisuuslaitosten sijoittamiseen. Teollisuuskeskukset luovat myös toissijaisia työmahdollisuuksia alueellaan sekä ympäristössään asuville (mm. pienet korjauspajat, monenlaisten palveluyritysten synty). Näiden keskusten vaikutus työvoiman käyttöön ulottuu niiden hallinnollisten rajojen ulkopuolelle. Varsin tavallista on, että keskuksia ympäröivistä maalaiskunnista käsin käydään niissä työssä (Vuoden 1950 yleinen väestölaskenta. II . . . 1955, ss. 98—99). Täten selittyy se, että käsillä olevan tutkimuksen osoittamat taajamaelinkeinojen alueet ovat jonkin verran laajemmalla kuin nämä KIISKISEN ja WAHLBECKIN määrittämät teollisuusalueet. Mainittujen tutkijoiden mukaan (1953, ss. 61—65) teollisuuslaitokset varsin suuressa määrin sijaitsevat kaupunki- ja kauppalakuntien alueilla, joskin muutamat maalaiskunnat — tavallisesti näiden ympärillä sijaitsevia — myös ovat varsin pitkälle teollistuneet. Koska maaseudun työvoiman tutkimuksen perusteella ei tarkemmin voida analysoida näiden alueiden rakennetta, viitattakoon KIISKISEN ja WAHLBECKIN nimenomaan teollisuusalueiden rakennetta koskevaan tutkimukseen (1953).

232. Rakennustyöpanoksen osuus miestyövoiman arkiajasta

Rakennustoimintaan on — kuten väestönlaskennassa ja kansantulolaskelmissa — luettu yksityisen ja julkisen talonrakennustoiminnan lisäksi maa- ja vesirakennustoiminta (ks. lukua 1). Väestönlaskennan elinkeinoryhmituksesta poiketen rakennustoimintaa ei ole luettu teollisuuteen, vaan sitä on käsitelty erillisenä. Syynä tähän on ollut, että haluttiin erikseen tarkastella niitä elinkeinoja, joissa työvoiman käytön kausivaihtelu on suuri. Lisäksi rakennustöissä olleiden henkilöiden määrä ja työpanos saattaa vaihdella suhdanteiden mukaan enemmän kuin teollisuudessa, koska suurin osa työttömyyden torjumiseksi järjestetyistä töistä on ollut tähän ryhmään kuuluvia. Joskin eräs tutkimus (SALOVAARA 1955) tuntuu osoittavan, että melkoinen osa työttömyyskortistoihin tulevista ja työttömyystöihin sijoitettavista henkilöistä on aikaisemmin ollut juuri erilaisissa ra-

Kuva 11. Rakennustoiminnan miestyöpanos prosentteina maaseudun miestyövoiman arkiajasta v. 1950. Pienalueittain.

Graph 11. Male labour input to construction, in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.

kennustöissä, on työttömyystöissä myös runsaasti tavallisesti muista elinkeinoista, mm. maa- ja metsätaloudesta, toimeentulonsa saaneita henkilöitä. Siten tämä ajankäyttöryhmä on varsin heterogeeninen ja vain osaksi ns. taajamaelinkeinoihin kuuluva.

Rakennustoiminnan koko miestyöpanos maaseudulla v. 1950 oli 26.7 milj. päivää (osa II, taul. 1), mikä oli pienempi kuin muiden em. elinkeinoryhmien työpanos. Kuva 11 osoittaa ko. työpanoksen osuuden miestyövoiman koko arki ajasta.

Rakennustyöpanoksen osuus miesten arki ajasta oli suurin eräissä väkirikkaissa pienalueissa, joissa taajamaelinkeinojen merkitys oli suuri (mm. Helsingin mlk., Espoo, Kymi, Kuusankoski ja Pielisensuu), nimenomaan Etelä-Suomessa (kuva 10). Taajamaelinkeinot luovat varsinkin talonrakennuksen piirissä työtilaisuuksia: teollisuuslaitosten korjaus ja laajentaminen sekä uusien rakentaminen ja asuinrakennustoiminta tarjoavat teollistumisen edistyessä työtä ammattimaisille rakennustyöntekijöille, joita on suhteellisesti enemmän kaupungeissa ja kauppaloissa (15 %, maalaiskunnissa 8 %, vrt. Vuoden 1950 yleinen väestölaskenta. II. . . 1955). Myös työttömyys tulee taajamaelinkeinojen vaikutusalueilla herkemmin ilmi ja on absoluuttiselta määrältään suuri. Työttömyystöiden järjestämiseenkin ryhdytään ehkä nopeammin ja tehokkaammin kuin maatalousvaltaisilla seuduilla. Voidaan kuitenkin todeta vertaamalla kuvaa 11 kuvaan 14 (avoimen työttömyysajan ja työttömyystyöpanoksen osuus miestyövoiman koko arki ajasta), että työttömyystyöpanos Etelä-Suomessa on varsin vähän vaikuttanut rakennustoiminnan työpanoksen suuruuteen.

Kuvassa 11 voidaan selvästi havaita eräiden suurten rakennustöiden vaikutus miesten työvoiman käyttöön. Niinpä Oulujoen varrella olevissa pienalueissa voimalaitosten rakentaminen ilmeisesti on kohottanut rakennustoiminnan työpanoksen osuuden ympäristöalueilla vallinnutta osuutta suuremmaksi. Samoin oli Keski-Suomessa, Petäjäveden—Uuraisten pienalueessa ko. osuus jonkin verran suurempi kuin läheisissä pienalueissa. Sinne onkin rakennettu maan suurin muuntaja pohjoisesta Etelä-Suomeen tapahtuvaa sähkövoiman siirtoa varten.

Kuva 11 osoittaa rakennustyöpanoksen osuuden miestyövoiman arki ajasta Pohjois-Suomessa, Oulun ja Lapin lääneissä, laajoilla alueilla suhteellisesti suurimmaksi koko maassa. Rakennustoiminta oli kuitenkin mainituissa lääneissä, samoin kuin Kuopion läänissäkin, rakenteeltaan toisenlainen kuin muissa lääneissä. Maa- ja vesirakennustöiden (teiden, rautateiden ja uittoväylien rakennus) työpanoksen osuus koko rakennustyöpanoksesta oli Oulun ja Lapin lääneissä yli 40 %, Kuopion läänissä n.

30 %, mutta muualla maassa korkeintaan 20 % (Uudenmaan läänissä vain 9 %). Työttömyystyöt sisältyivät suurimmaksi osaksi tähän ryhmään. Vaikka työttömyystöiden osuus maa- ja vesirakennustoiminnasta kokonaisuutena katsoen on ollut vain n. 10 % (vrt. osaa II, s. 14), se on todennäköisesti ollut suhteellisesti suurin juuri näissä lääneissä, joissa myös työttömyys oli suurin (vrt. kuvaa 14).

Maa- ja vesirakennustoiminnalla on tärkeä merkitys ao. alueen elinkeinoelämän vastaiselle kehitymiselle. Se luo mahdollisuudet joko kokonaan käyttämättömien tai vasta vähäisessä määrin käytettyjen raaka-ainevarojen saattamiseksi taloudellisen toiminnan piiriin. Koillis-Suomessa on runsaasti metsävaroja, jotka mm. huonojen kulkuyhteyksien vuoksi ovat olleet ilman menekkiä (vrt. LIHTONEN 1949). Teiden, rautateiden ja uittoväylien rakentaminen tarpeellisessa määrin voi osaltaan tehdä mahdolliseksi mm. uusien näitä raaka-ainelähteitä käyttävien metsäteollisuuslaitosten rakentamisen näille seuduille ja siten vähitellen lieventää Pohjois- ja Etelä-Suomen, Luonnon- ja Kulttuuri-Suomen välistä rajaa.

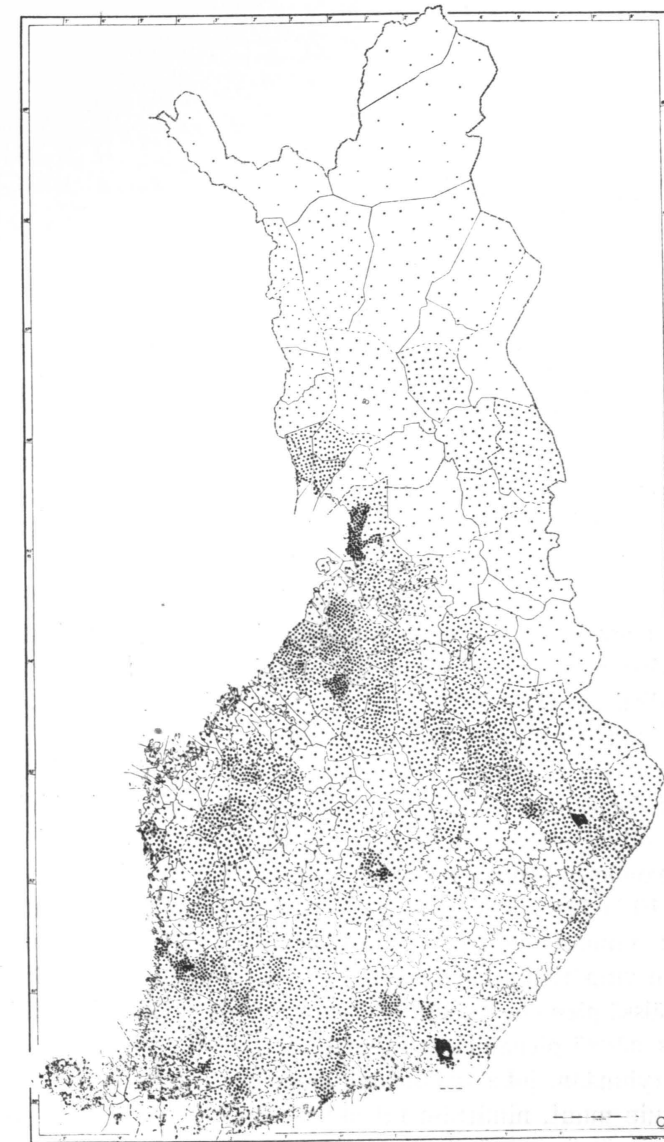
3. Työttömyysalueet

Avoimen työttömyyden aikaa, työttömyystyöpanosta ja luppoaikaa on tässä käsitelty yhtenä kokonaisuutena. Haluttiin selvittää sen ajan määrä, minkä maaseudun miestyövoima v. 1950 oli halukas käyttämään elinkeinoelämän palvelukseen ns. vapailla työmarkkinoilla, mutta jota se ei voinut siihen käyttää työtilaisuuksien puutteen tähden. Avoimen työttömyyden aika ynnä työttömyystyöpanos eivät yksinään anna kuvaa maaseutuväestön koko työttömyydestä, koska maata viljelevällä väestöllä on myös luppoaikaa eli piilevää työttömyyttä, oman viljelmän vähämerkityksisiin ja vähän tuottaviin töihin käytettyä aikaa (luppoajan määritelmä, ks. lukua 1).

Luppoaika voidaan mitata teoreettisesti, asettamalla oman työn tehokkuudelle jokin normi ja pitämällä normin ylittävää työpanosta luppoaikana (vrt. osaa II, s. 42 ja osaa IV, ss. 67—80). Täten arvioitu luppoaika sisältää useita eri komponentteja, joiden mahdollisuudet irtautua työmarkkinoiden käyttöön voivat olla hyvin erilaiset. Eräs irtautumisen edellytys mm. on pienillä viljelmillä harjoitetun maatalouden rationalisoiminen. Maaseudun työvoiman tutkimuksessa esille saadun luppoajan haastateltavat olisivat omastakin mielestään voineet käyttää ansiotöihin, jos niitä olisi ollut tarjolla niin lähellä, että niissä olisi voinut käydä kotoa käsin. Siten voidaan olettaa esille saadun luppoajan todella olleen työmarkkinoiden käytettävissä. Siksi se on tässä tutkimuksessa laskettu yhteen avoimen työttömyyden ajan ja työttömyystyöpanoksen kanssa. Täten yhteenlaskettua aikaa nimitetään seuraavassa työttömyysajaksi.¹

Työttömyysaika oli maaseudun miestyövoimalla v. 1950 yhteensä 11.0 milj. päivää, mistä avoimen työttömyyden aikaa 4.2 milj. päivää ja

¹ Kuvissa 12 ja 14 on otettu huomioon vain avoimen työttömyyden aika ja työttömyystyöpanos. Seuraavassa tekstissä näitä kuvia ei käsitellä, koska kuvat 13 ja 15 osoittavat koko tässä tarkoitettua työttömyysajan jakautuvan alueellisesti miltei samalla tavalla. Toisin sanoen luppoaikaa esiintyy runsaimmin siellä, missä on runsaasti myös avointa työttömyyttä ja työttömyystöitä.

Kuva 12. Avoin työttömyysaika ja työttömyystyöpanos v. 1950. Pienalueittain.
Piste vastaa 1 000 päivää.

Graph 12. Unemployed days and male labour input to relief work, in 1950. By districts. Each dot represents 1 000 days.

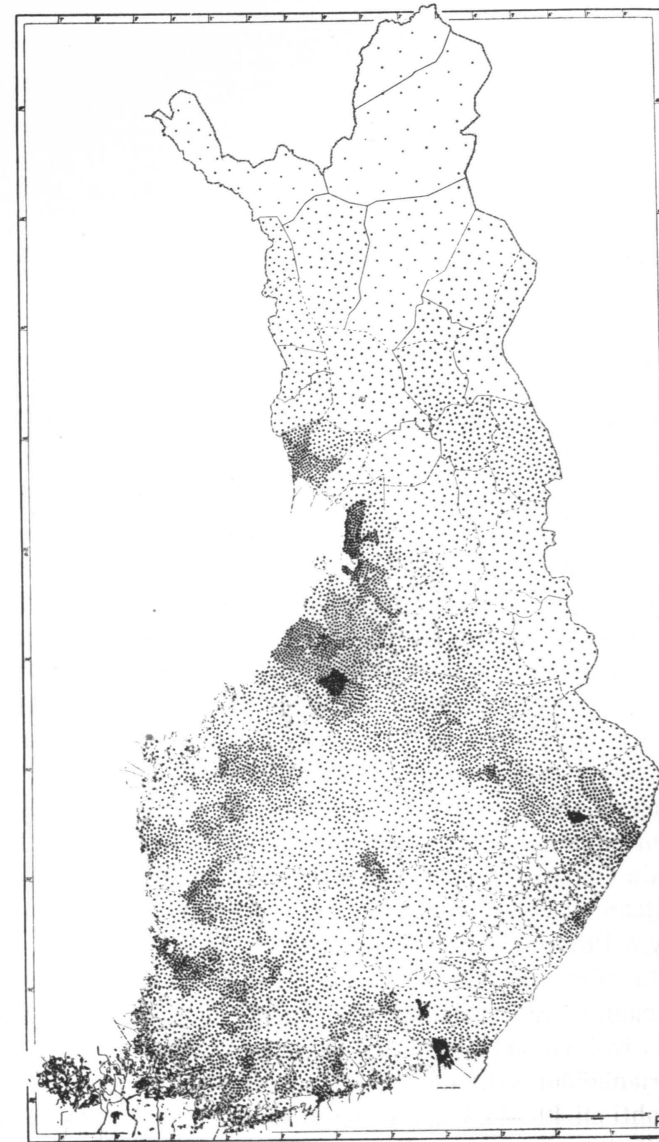
luppoaikaa 3.1 milj. päivää (osa II, taul. 1). Sen jakautumisen pienalueittain osoittaa kuva 13. Piste vastaa 1 000 päivää.

Kuva 13 osoittaa lähinnä, mikä merkitys eri alueilla vallinneella työttömyydellä oli koko maaseudun muodostaman kokonaisuuden kannalta. Siitä havaitaan työttömyyden olleen pinta-alaan verrattuna suurin Pohjanmaalla sekä eräissä Etelä- ja Lounais-Suomen asukasmääriltään suurissa pienalueissa (vrt. kuvaa 3). Selvästi voidaan havaita myös Keski-Pohjanmaalta kaakkoon lähtevä vyöhyke, missä työttömyyttä oli melko runsaasti.

Paremmen kuvan työttömyyden merkityksestä pienalueiden väestön kannalta antaa kuva 15. Se osoittaa työttömyysajan osuuden prosentteina miestyövoiman koko arki ajasta. Kuvasta ja liitetaulukosta havaitaan, että avoimen työttömyyden aika ja työttömyystyöpanos sekä myös luppoaika olivat suhteellisesti suurimmat Kokkolasta Joensuuhun kulkevan linjan pohjoispuolella. Näillä pien- ja kääpiöviljelmävaltaisilla seuduilla oli työttömyysajan osuus useimmissa pienalueissa vähintään 10 %, mikä merkitsee vähintään 30 arkipäivän työttömyyttä kaikilla ko. alueen 15—64 vuoden ikäisillä työllisillä. Mainitun linjan eteläpuolella työttömyysaika varsin harvoin nousi 6 %:iin miestyövoiman koko arki ajasta.

Kun työttömyyden alueellista jakautumista osoittavia kuvia 13 ja 15 verrataan aikaisemmin esitettyihin, eri elinkeinojen merkitystä osoittaviin kuviin, voidaan tehdä seuraavat päätelmät.

Voidaan havaita, että ne pienalueet, joissa työttömyysaika mainitun Kokkolasta Joensuuhun kulkevan linjan eteläpuolella oli päivinä mitattuna suuri, olivat etupäässä sellaisia, joissa taajamaelinkeinojen sekä rakennustyöpanoksen osuus miestyövoiman arki ajasta oli suhteellisen suuri (vrt. kuvia 10 ja 11). Tällaisia pienalueita olivat mm. Kymi, Kuusankoski, Jyväskylän ympäristökunnat, Kokemäenjoen laakson pienalueet sekä eräät Turun ympäristön pienalueet. Työttömyysajan osuus arki ajasta sen sijaan jäi näissä pienalueissa suhteellisen vähäiseksi. On todennäköistä, että työttömyys näissä pienalueissa rajoittui etupäässä varsin suppeaan työntekijöiden ryhmään, joka taajamaelinkeinojen alueilla on työttömyydelle alttiimpi kuin muut, nimittäin rakennus-, seka- ja satamatyöntekijöihin. Heillä kausityöttömyyttä ilmenee suhdanteiltaan hyvinäkin vuosina ja heitä suhdannetyöttömyys Suomen oloissa ensinnä kohtaa. Talvikautena 1949/50 suhdannetyöttömyys suurensi tavanomaiseksi muodostunutta kausityöttömyyttä. Myös varsinaisessa teollisuudessa on kausiluontoisia töitä, mikä aiheuttaa talvityöttömyyttä (vrt. Työttömyystyökomitean . . . 1950). Etelä-Suomen työttömyysalueissa (samoin kuin Pohjois-Suomessa

Kuva 13. Avoin työttömyysaika, työttömyystyöpanos ja luppoaika v. 1950. Pienalueittain. Piste vastaa 1 000 päivää.

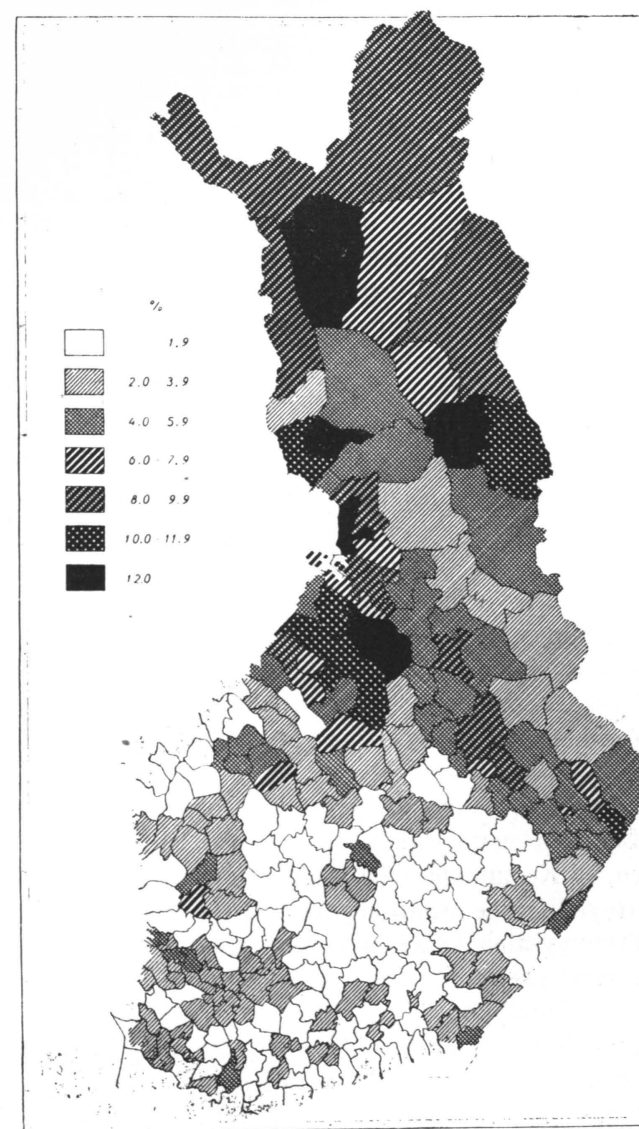
Graph 13. Unemployed days, male labour input to relief work and underemployed days, in 1950. By districts. Each dot represents 1 000 days.

Haukiputaan—lin pienalueessa, joka kuuluu Oulun teollisuusalueeseen) työttömyys siten suurimmaksi osaksi oli kausi- ja suhdannetyöttömyyttä, joka kuitenkin esiintyi varsin lievässä muodossa ja josta työttömyystyöt peittivät huomattavan osan (vrt. Työttömyystyökomitean . . . 1950).

Kun verrataan kuvia 13 ja 15 kuvaan 4, joka osoittaa maatalouden työpanoksen osuuden miestyövoiman koko arkiajasta, havaitaan, että varsinaisilla maatalousalueilla työttömyys oli melko vähäistä. Poikkeuksen muodostavat eräät Keski-Pohjanmaan pienalueet (mm. Merijärvi—Pyhäjoki, Rantsila—Pulkki, Nivala sekä Haapavesi), joissa maatalouden työpanoksen osuus oli vähintään 40 % ja työttömyysaika vähintään 12 % arkiajasta. Näillä ja myös eräillä muilla alueilla oli syksyllä 1949 tavallista ankarampi halla, mikä johti poikkeukselliseen ansiotöiden tarpeeseen niilläkin miehillä, joille oma maatilatalous tavallisesti antaa työtä ympäri vuoden. Maataloutta harjoitetaan näissä pienalueissa verrattain tehokkaasti, koska maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden työpanos muunnettua peltotehtäviä kohti oli suhteellisen pieni (kuva 5).

Lounais-Suomen maatalousalueella oli eräs pienalue — Honkajoki—Karvia — jossa työttömyyden osuus oli huomattavasti ympäristöalueilla vallinnutta osuutta suurempi (10—11.9 % koko arkiajasta) ja jossa nimenomaan loppoajan osuus oli merkittävä (liitetaulukko). On vaikeata sanoa, onko tässä kysymyksessä todellinen ero ympäristön pienalueisiin verrattuna. Kun loppoajan määrä saattaa olla suuresti riippuvainen haastattelijan kyselytavasta (osa I, ss. 52—53), on mahdollista, että tutkimuksen osoittama ero on liian suuri. Huomattakoon, että maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden työpanos muunnettua peltotehtäviä kohti ei ollut suurempi kuin ympäristön pienalueissa (kuva 5). Maatalouden työpanoksen osuus sen sijaan oli varsin suuri (kuva 4). Todettakoon kuitenkin, että tämä alue myös PULKKISEN (1956) mukaan on työttömyysalue.

Huomiota kiinnittää myös se, että Etelä-Savon maatalousalueella ei esiintynyt mainittavaa työttömyyttä, vaikka maatalouden työpanoksen osuus miestyövoiman arkiajasta paikoitellen oli vähintään 40 % ja maanviljelyn, karjanhoidon sekä kotitalouden miestyöpanos muunnettua peltotehtäviä kohti oli 40—44.9 % tai enemmänkin. Työttömyysajan osuus oli koko Mikkelin läänissä vain 2.2 % miestyövoiman arkiajasta. Kuten edellä todettiin, johtui muunnettua peltotehtäviä kohti laskettu korkea työpanos ainakin osaksi siitä, että maatalous Mikkelin läänissä mm. kivisen maaperän takia vaatii runsaasti työtä ja että koneiden käyttö samasta syystä on vaikeata. Maata viljelevällä väestöllä, jonka osuus Mikkelin läänissä oli varsin korkea (76 % kaikista 15—64 vuoden ikäisistä miehistä), ei

Kuva 14. Avoin työttömyysaika ja työttömyystyöpanos prosentteina maaseudun miestyövoiman arkiajasta v. 1950. Pienalueittain.

Graph 14. Unemployed days, male labour input to relief work, in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.

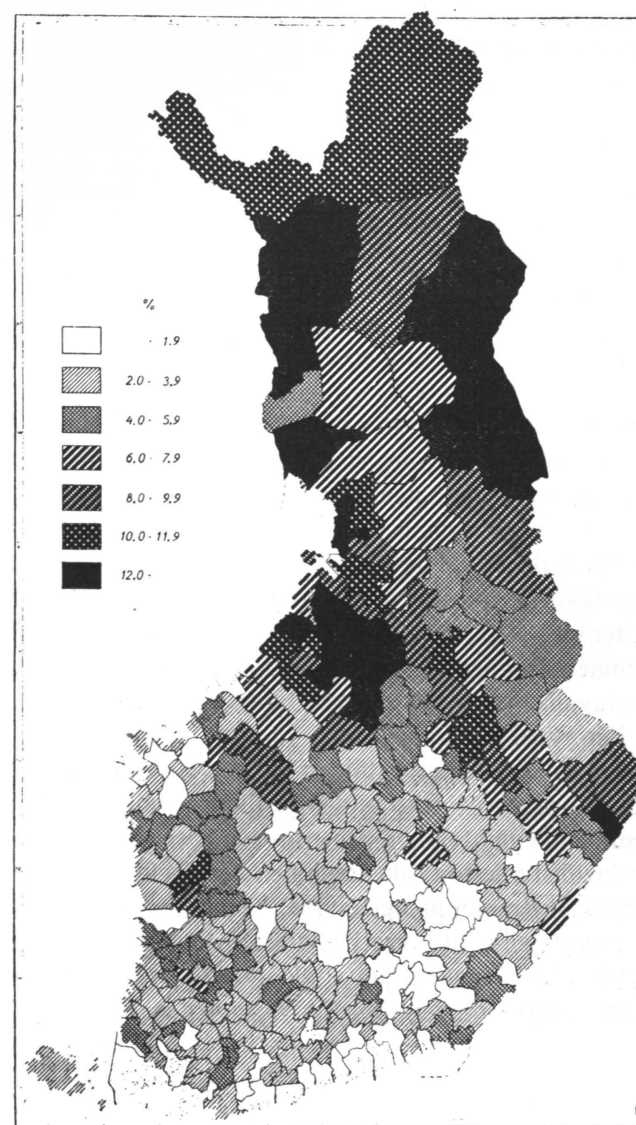

siten ainakaan omasta mielestään ollut mainittavasti luppoaikaa. Myös metsätalous tarjosi Mikkelin läänin alueella runsaasti työtä (kuva 8).

Metsätalouden suhdannevaihtelut heijastuvat erittäin herkästi varsinkin maaseudun työllisyystilanteessa. Metsätalous onkin se väylä, jonka kautta maailmanmarkkinoiden suhdannevaihtelut pääsevät voimakkaimmin vaikuttamaan kansantalouteemme. Kesällä ja syksyllä 1949 oli puuta ostettu tavallista vähemmän (Työttömyystyökomitean ... 1949) ja se merkitsi tavallista vähempiä metsätyötilaisuuksia talvikautena 1949/50. Niinpä maaseudun työttömistä silloin 89 % oli maa- ja metsä- sekä sekatyömiehiä, joista jälkimmäisetkin lienevät luettavat lähinnä metsätyöntekijöiksi (Työttömyystyökomitean ... 1950). Kuvan 15 vertaaminen kuvaan 8 (metsätalouden työpanoksen osuus miestyövoiman koko arki-ajasta) osoittaa jossakin määrin metsätalouden työvoiman käytön ja työttömyyden yhteyttä. Varsinkin niissä Kokkolasta Joensuuhun kulkevan linjan eteläpuolella olevissa pienalueissa, joissa metsätalouden työpanoksen osuus oli suhteellisen korkea, työttömyyttä esiintyi varsin vähän. Myös muutamissa Lapin läänin pienalueissa metsätalouden työpanoksen korkea osuutta vastasi ympäristöalueita pienempi työttömyysajan osuus (mm. Ranuan, Simon, Rovaniemen ja Sodankylän kunnat), mutta silti työttömyysajan osuus oli näilläkin alueilla yleensä suurempi kuin Etelä-Suomessa. Toisaalta havaitaan myös pienalueita, joissa sekä metsätalouden työpanoksen että työttömyysajan osuus miestyövoiman arki-ajasta oli suuri.

Eräs pienalue, joka ei kuvan 8 perusteella ollut metsätalousalue, mutta jossa metsätalouden matalasuhdanne v. 1950 silti aiheutti melkoisen työttömyyden, oli Kemin mlk—Alatornio—Karunki. Sen alueella sijaitsee Kemijoen uittoyhdistyksen suuri erottelutyömaa sekä Röytän puutavara-satama. Työttömyysajan osuus miestyövoiman arki-ajasta oli 15 % ja lomakkeiden tarkistus osoitti, että työttöminä olivat olleet etupäässä uitto- ja lastaustyöntekijät.

On todennäköistä, että ne Pohjois- ja Itä-Suomessa sijaitsevat alueet, joissa sekä avoimen työttömyyden ja työttömyystyöpanoksen että luppoajan osuus miestyövoiman arki-ajasta oli suuri, ovat rakenteellisen, suhdanteista riippumattoman työttömyyden alueita. Valtaosa miespuolisesta työvoimasta (esim. Lapin läänissä 77 %) kuului vielä v. 1950 viljelijäväestöön ja sai toimeentulonsa suurimmaksi osaksi maa- ja metsätaloudesta. Viljelmät ovat etupäässä kääpiö- tai pienviljelmiä; esim. Lapin läänissä oli v. 1950 n. 82 % viljelmistä peltoalaltaan 5 hehtaaria pienempiä (Yleinen maatalouslaskenta v. 1950. Osa I ... ss. 22—23) ja suuri osa näistä

Kuva 15. Avoin työttömyysaika, työttömyystyöpanos ja luppoaika prosentteina maaseudun miestyövoiman arki-ajasta v. 1950. Pienalueittain.

Graph 15. Unemployed days, male labour input to relief work and underemployed days, in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.

alueista on maatalouden harjoittamiseen huonosti soveltuvaa. Kun viljelmät ovat pieniä, niillä miestyövoimaa runsaasti ja menetelmät usein alkeelliset, on viljelijäväestön luppoaika hyvienkin suhdanteiden vallitessa ilmeinen tosiasia. Vuoden 1950 loppukuukausina luppoajan määrä oli jopa korkeampi kuin alkuvuodesta (osa II, taul. 7), vaikka metsätalouden suhdanteet olivat ratkaisevasti parantuneet jo kesällä 1950. Kuvat 5 ja 15 osoittavat, että työttömyysaika oli suhteellisesti eniten niissä Itä- ja Pohjois-Suomen pienalueissa Etelä-Savo lukuun ottamatta, joissa maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden miestyöpanos muunnettua peltohehtaaria kohti oli suurin koko maassa (vähintään 45 pv). Ansiotyömahdollisuuksia taas näillä seuduilla on etupäässä metsätaloudessa ja uitossa.

Kun työsuhte (vrt. osaa VII) metsätöissä tavallisesti jää hyvin lyhytaikaiseksi, on metsätalouden työntekijöillä hyvienkin suhdanteiden vallitessa jo sen vuoksi kitkatyöttömyyttä enemmän kuin muiden elinkeinojen työntekijöillä. Kehittyneissä teollisuusmaissa kitkatyöttömyys aiheutuu siitä, että aina on jokin, tavallisesti varsin pieni, määrä työntekijöitä etsimässä uutta työpaikkaa. Samaten saattaa kestää jonkin aikaa, ennenkuin nuoret, työmarkkinoille vasta tulleet ikäluokat löytävät työpaikan. Sääntönä on kuitenkin, että työsuhteet ovat pitkäaikaisia, vuodesta toiseen jatkuvia. Suomen oloissa lyhytaikaisten työsuhteiden aiheuttama kitkatyöttömyys tavallaan on rakennetyöttömyyttä sekin, elinkeinoelämän rakenteesta johtuvaa.

Kun työllisyys- ja työttömyystöiden järjestely meillä on vuosi vuodelta tullut tehokkaammaksi, voidaan niiden avulla todennäköisesti hoitaa metsätalouden suhdannevaihteluista aiheutuva maaseudun kausityöttömyys. Työttömyysalueiden väestön rakenteellinen kausityöttömyys ja luppoaika ovat kuitenkin vaikeimmin hoidettavissa. Keinotekoisesti järjestetyt työttömyystyöt voivat jopa jatkuvasti ylläpitää rakenteellista työttömyyttä ja alityöllisyyttä. Vain maaseudun elinkeinoelämän rakenteessa tapahtuvat muutokset voivat näiden työttömyysalueiden tilannetta pysyvästi parantaa.

4. Loppulause

Edellä on tarkasteltu erikseen kunkin elinkeinon merkitystä maaseudun miestyövoiman ajankäytössä v. 1950 ja määritetty ne pienalueet, joilla elinkeinon työpanos oli muihin pienalueihin verrattuna suuri. Sen sijaan ei ole tarkasteltu, mikä merkitys eri elinkeinoilla oli toisiinsa verrattuina kullakin pienalueella. Tämäkin tutkimus kuitenkin osoittaa, että maaseudullamme oli hyvin vähän sellaisia pienalueita, joilla yksi elinkeino käytti suurimman osan miestyövoiman koko arki ajasta. Seuraavassa tehdään yksityiskohtiin tarkemmin menemättä eräitä ylimalkaisia toteamuksia eri elinkeinojen suhteellisesta merkityksestä toisiinsa verrattuina.

Etelä- ja Länsi-Suomen rannikkoseuduilla oli maataloudella (ja tässä käsittelemättä jääneellä kalastuksella) sekä teollisuudella, kaupalla ja liikenteellä suurin merkitys miestyövoiman ajankäytössä. Niihin käytettyjen työpanosten yhteinen osuus oli useimmissa pienalueissa vähintään 50 % arki ajasta. Lisäksi oli näillä alueilla muutama pienalue, joilla teollisuuden, kaupan ja liikenteen eli ns. taajamaelinkeinojen työpanos yksinään oli yli 50 % miestyövoiman arki ajasta. Sellaisia olivat mm. Pohja, Espoo, Helsingin, Rauman ja Porin maalaiskunnat, Kymi (+Haapasaari) ja Kuusankoski.

Laajoilla alueilla Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomessa olivat taas maatalous sekä metsätalous (ja tässä samoin käsittelemättä jätetty uitto) vallitsevina elinkeinoina, jotka yhdessä käyttivät miestyövoiman koko arki ajasta 50—65 %. Varsinkin Pohjois- ja Koillis-Suomessa oli myös työttömyystöinä tehdyillä rakennustöillä suhteellisesti suurempi merkitys kuin muualla maassa. Todettakoon, että mainittujen Etelä-Suomessa sijaitsevien pienalueiden lisäksi oli vain Pielisensuun pienalueessa teollisuuden, kaupan ja liikenteen työpanoksen osuus n. 50 %, sen muualla Etelä-Suomen ulkopuolella jäädessä huomattavasti pienemmäksi. Yksityiskohtaisemman kunnittaista elinkeinorakennetta koskevan selvityksen on TUOMINEN (1954) tehnyt vuoden 1950 väestönlaskennan antamien tietojen perusteella.

Kirjallisuusluettelo — References

- GRANÖ, J. G. 1951. Maantieteelliset alueet. Suomen maantieteen käsikirja, ss. 364—394. Helsinki.
- HEIKINHEIMO, LAURI. 1954. Metsätyövoiman tutkimusmenetelmä. Maaseudun työvoiman tutkimuksia I. Summary: Method of surveying forest labour. Finnish rural labour force studies I. Acta forestalia fennica 63. Helsinki.
- »— 1955. Maaseudun miestyövoiman arkiajan käyttö. Maaseudun työvoiman tutkimuksia II. Summary: Use of rural manpower in Finland. Finnish rural labour force studies II. Acta forestalia fennica 63. Helsinki.
- »— — RISTIMÄKI, TOINI. 1956. Metsä- ja uittotyövoiman määrä ja rakenne. Maaseudun työvoiman tutkimuksia VII. Summary: Size and structure of forest and log-floating labour force in Finland. Finnish rural labour force studies VII. Acta forestalia fennica 63. Helsinki.
- ILVESSALO, YRJÖ. 1942. Suomen metsävarat ja metsien tila. II valtakunnan metsien arviointi. Summary: The forest resources and the condition of the forests of Finland. The second national forest survey. Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 30. Helsinki.
- »— 1951. Metsät ja metsätalous. Suomen maantieteen käsikirja, ss. 428—445. Helsinki.
- »— 1954. Suomen metsävarat kolmen valtakunnan metsien arvioinnin valossa 1921—24 — 1951—53. The forest resources of Finland in the light of three national forest surveys in 1921—24 — 1951—53. Metsäntutkimuslaitoksen julkaisuja 43. Helsinki.
- KIISKINEN, AUVO — WAHLBECK, LARS. 1953. Maamme teollisuusalueiden rakenne ja kehitys. Taloudellinen tutkimuskeskus. Sarja B: 5. Helsinki.
- LIHTONEN, V. 1945. Metsäteollisuusyhtiöiden metsistä ja niiden hakkuista. Summary: The forests of woodworking companies and the felling carried out in them. Silva fennica 61. Helsinki.
- »— 1949. Piirteitä valtion metsätaloudesta. Silva fennica 66. Helsinki.
- PIHKALA, K. U. 1947. Työn käyttö suomalaisessa maataloudessa. Asutuskysymys ja maataloutemme kehitysmahdollisuudet, ss. 92—107. Helsinki.
- PULKKINEN, TERHO. 1956. Työttömyyden levinneisyys. Summary: Distribution of unemployment. Sosiaalipoliittisen yhdistyksen julkaisuja 4. Helsinki.
- RISTIMÄKI, TOINI. 1955. Kääpiöviljelmien miestyövoiman käyttö. Maaseudun työvoiman tutkimuksia IV. Summary: Use of manpower of dwarf farms. Finnish rural labour force studies IV. Acta forestalia fennica 63. Helsinki.
- SALOVAARA, HEIKKI. 1955. Työttömyyskauden 1953—1954 aikana työttömyyskortistoihin ilmoittautuneiden henkilöiden viimeinen vapaiden työmarkkinoiden työpaikka. Sosiaalinen aikakauskirja, ss. 173—190. Helsinki.
- TUOMINEN, OIVA. 1954. Zur Geographie der Erwerbe in Finnland. Eine Methode zur Gemeindeklassifikation nach der Erwerbsstruktur. Fennia 78. No 3. Helsinki.
- Työttömyystyökomitean mietintö. [Komiteamietintöjä vuosilta 1949—1955]. Helsinki. Monisteita.
- WAHLBECK, LARS. 1955. Om inkomstnivåns geografi i Finland år 1950. I—II. Summary: The geography of the income level in Finland in 1950. Ekonomi och samhälle. Nr 2. Helsingfors.
- Valtiovarainministeriön kansantalousosaston suhdannesarjat. [Eri vuosilta]. Helsinki.
- WESTERMARCK, NILS. 1954. Finnish agriculture. Helsinki.
- Vuoden 1950 yleinen väestölaskenta. II. 1955. Suomen virallinen tilasto VI. Väestötillasto C 102. Helsinki.
- Yleinen maatalouslaskenta v. 1950. I—III. 1954. Suomen virallinen tilasto III. Maatalous 45. Helsinki.

Kuvien luettelo — List of graphs

	Sivu Page
1. Tutkimusta varten muodostetut kuntaryhmät, ns. pienalueet järjestysnumeroineen. — <i>The groups of communes, according to their ordinal number, formed «districts» for the purpose of the investigation</i>	12
2. Maatalouden miestyöpanos v. 1950. Pienalueittain. — <i>Male labour input to agriculture, in 1950. By districts.</i>	19
3. Maaseudun miestyövoiman koko arki-aika v. 1950. Pienalueittain. — <i>Total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.</i>	21
4. Maatalouden miestyöpanos prosentteina maaseudun miestyövoiman arki-aikasta v. 1950. Pienalueittain. — <i>Male labour input to agriculture, in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts</i>	23
5. Maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden miestyöpanos muunnettua peltohehtaaria kohti v. 1950. Pienalueittain. — <i>Male labour input to agriculture (other than land clearing), per converted hectare of land under plough, in 1950. By districts.</i>	25
6. Kahta peltohehtaaria suurempien viljelmien keskimääräinen peltoala v. 1950. Pienalueittain. — <i>The average area under plough of farms with 2 or more hectares under plough, in 1950. By districts.</i>	27
7. Metsätalouden miestyöpanos v. 1950. Pienalueittain. — <i>Male labour input to forestry, in 1950. By districts.</i>	29
8. Metsätalouden miestyöpanos prosentteina maaseudun miestyövoiman arki-aikasta v. 1950. Pienalueittain. — <i>Male labour input to forestry, in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.</i>	31
9. Metsätalouden miestyöpanos metsähehtaaria kohti v. 1950. Pienalueittain. — <i>Male labour input to forestry per hectare of forest, in 1950. By districts.</i>	33
10. Teollisuuden, kaupan, liikenteen ym. elinkeinojen miestyöpanos prosentteina maaseudun miestyövoiman arki-aikasta v. 1950. Pienalueittain. — <i>Male labour input to industry, trade, communications etc., in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.</i>	37
11. Rakennustoiminnan miestyöpanos prosentteina maaseudun miestyövoiman arki-aikasta v. 1950. Pienalueittain. — <i>Male labour input to construction, in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.</i>	39
12. Avoin työttömyysaika ja työttömyystyöpanos v. 1950. Pienalueittain. — <i>Unemployed days and male labour input to relief work, in 1950. By districts.</i>	43

13. Avoin työttömyysaika, työttömyystyöpanos ja luppoaika v. 1950. Pienalueittain. — <i>Unemployed days, male labour input to relief work and underemployed days, in 1950. By districts.</i>	45
14. Avoin työttömyysaika ja työttömyystyöpanos prosentteina maaseudun miestyövoiman arki-aikasta v. 1950. Pienalueittain. — <i>Unemployed days and male labour input to relief work, in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.</i>	47
15. Avoin työttömyysaika, työttömyystyöpanos ja luppoaika prosentteina maaseudun miestyövoiman arki-aikasta v. 1950. Pienalueittain. — <i>Unemployed days, male labour input to relief work and underemployed days, in per cent of the total activity of rural male labour force, in 1950. By districts.</i>	49

Distribution by industry and unemployment of the manpower in rural districts in Finland

Finnish rural labour force studies VI

Summary

1. Introduction

The present investigation endeavours to define certain »industrial districts» on the basis of the total input of male labour to the industry concerned in 1950. The results obtained differ to some extent from the industrial composition of the manpower based on the population census. In Finland the workers engaged in forestry and, in the rural districts, in construction also are seldom occupied with this work throughout the year or even for the greater part of the year. Hence these industries tend to remain disproportionately small in the census classification. Similarly, the agricultural population tends to increase in proportion as the bulk of the men engaged in forest and construction work report agriculture as their main industry. The best idea of the importance of industries from the rural labour force utilization point of view is obtainable by replacing the man unit by a time unit, a day.

The method applied in rural labour force studies was described in Volume I (Method of surveying forest labour). It will suffice here to point out that the figures given in the tabular appendix are raised estimates of the activity by the men interviewed, aged 15–64, living in Finnish rural communes. All the results apply to the year 1950.

Labour inputs to agriculture, forestry and building are confined to manual work in these industries. The group industry, commerce, communications and services includes in addition the intellectual work required in all industries. The labour inputs to different industries refer to the input of the male labour force living in the district, not those who are only working there. In addition to the labour input, the territorial distribution of unemployment has also been studied.

The results of the investigation are given by districts in the tabular appendix and illustrations to point up the factors of economical geography. Since taking the commune as the territorial unit would in most cases have resulted in estimates failing to meet reasonable requirements of confidence, adjoining communes were combined into districts. The proportions of (1) agriculture, (2) forestry, (3) agriculture, forestry and transportation of roundwood, (4) industry, commerce, communications and services, the so-called urban occupations, and (5) unemployment (open unemployment, labour input to relief work, and underemployment) in the total activity were computed by communes. By using the five percentages obtained as characteristics of each commune,

adjoining communes of the highest possible similarity and situated in the same county were combined as required to give districts with a minimum of 100 respondents covered by the rural labour force survey. The resulting groups of communes are listed in the tabular appendix and their borders, with district numbers, are shown in the map (Graph 1).

The absolute standard error of the percentages given in the tabular appendix is obtained (Vol. I and Vol. II) from the formula $sp \sim c - \sqrt{p(100-p)/m}$, in which c is a conversion coefficient (in this case $c \sim 0.6$), p is the percentage the standard error of which, sp , must be computed, and m the total of able-bodied respondents in the district concerned. The figure m can be estimated with sufficient accuracy from the figures of the tabular appendix by dividing the total activity by 6000. As the smallest permissible total of respondents was 100 the minimum value of m for practical purposes is approx. 100.

2. Industrial districts based on male labour force activity

21. Agricultural districts

On the basis of Graphs 2 and 4, four major areas taking in several districts can be defined in which the male labour input to agriculture as a proportion of the total activity of the male labour force was greater than elsewhere in the country. They were the agricultural areas of South-West Finland, Ostrobothnia, South Savo and Savo-Karelia.

In the agricultural areas of South-West Finland and Ostrobothnia the conditions for agriculture are good: the soil is fertile and easy to till, and the climatic conditions are somewhat more lenient than in the eastern agricultural areas. In these western areas is concentrated a large part of the farms with a higher average area under plough than elsewhere in the country (Graph 6) and with the highest intensity of farming in Finnish conditions (the lowest labour input per converted hectare under plough in the country, Graph 5). On the other hand, their boundaries took in almost all the districts where special forms of agriculture, requiring a high labour input, was practised, such as gardening in South-West Finland and fur breeding in Ostrobothnia.

In the eastern agricultural areas, South Savo and Savo-Karelia, agricultural conditions are poorer. The soil is more barren, the growing season shorter than in South-West Finland, and the average area under plough on the farms is smaller than in the western agricultural areas. Consequently, the male labour input to agriculture, other than land clearing, per converted hectare under plough is greater than in the western areas. This is not due to the poor conditions of agriculture and difference in the type of production alone; the lower farming intensity is also a factor.

22. Forestry districts

Forestry districts were defined by the residence of the forest labour force and not by the work sites. As the forest labour force is highly mobile, work is often done in a district outside the permanent residence of the worker.

The Finnish forestry districts in 1950 were situated in Central, East and North Finland (Graph 8). In Finnish conditions forest work both in the worker's own and in another's forest is an occupation supplementary to agriculture. Agriculture, predominantly small and subsistence farm agriculture, is unable to utilize the entire work potential of the farming population; this is especially true in the winter, but even applies to the summer sometimes. In Central and East Finland the forestry districts in many cases coincide with the agricultural districts (Graph 4). In these districts the average area under plough on the farms was relatively small (Graph 6) and the labour input to agriculture other than land clearing, per converted hectare under plough was great (Graph 5). But in the coastal regions where agriculture was relatively intense and the farms fairly large the labour input to forestry as a proportion of the male labour force activity remained small. In North Finland even the aggregate labour input to agriculture and forestry was higher than that to other industries.

As forestry is an industry highly sensitive to business cycles the forestry districts defined on the basis of male labour input to forestry also vary to some extent according to the market. Admittedly, the rural way of living and rhythm of work change slowly; hence men usually engaged in forest work try to find such work whatever the international business situation. But during depressions the forest work sites obtain the labour force required either locally or from districts in the near neighbourhood. The men resident in localities where no forest work sites are opened thus fail to find employment in forest work relatively more often. Hence forestry districts — like loggings — tend to decrease territorially during depressions and to expand somewhat during upswings and booms.

A comparison of the labour input to forestry with forest resources can be used to serve a yardstick, albeit a rough one, of the intensity of forestry. Graph 9 shows the labour input to forestry per hectare of forest in 1950.

As the labour input to forestry is computed per hectare of forest in the district of residence of the forest workers and not in the work-site district, Graph 9 is somewhat misleading. As the labour force moves mainly from South and West Finland east- and northward the true labour input per hectare of forest especially in North Finland was somewhat greater and in South and West Finland accordingly smaller than is indicated by Graph 9.

Even allowing for the influence of the forest labour force mobility, the differences between South and North Finland in the direction indicated by Graph 9 are natural. The best forests are situated in South, Central and East Finland (ILVESSALO 1951) and the demand there, due to good transport facilities, is greater. Hence the logging potential in these areas is greater than in the north. As settlement in North Finland is sparse and the labour force supply per hectare of forest low the labour input to forestry (Graph 8) as a proportion of the male labour force activity may nevertheless be high. The coastal regions of Finland grow little forest compared with the rest of the country, and yet the labour input per hectare of forest was high. This was probably due to the fact that the bulk of the labour input to forestry was used for harvesting wood for domestic use. The labour input, because of collecting branches and other waste wood, may be high per hectare of forest.

Both the amount and the territorial location of loggings vary with business cycles. In depressions the tendency is to fell primarily forests situated along good transport

routes; during a boom even remote regions may be logged. The early months of 1950 were a period of depression in forestry. Hence it must be borne in mind that the forestry districts determined on the basis of labour input computed per hectare of forest are not static.

23. Districts of urban occupations and construction

Urban occupations in the following refer to industry, commerce, communications, and services, and to all intellectual occupations. Construction work is taken separately.

Urban occupations in 1950 were of the greatest importance in certain South-Finnish districts (Graph 10), mostly those in the immediate neighbourhood of a town or market town. These districts coincided largely with the districts classified as industrial on the basis of the absolute number of industrial workers. Industry tends to attract commerce and communications (especially local transport services) although, on the other hand, traffic connections with raw material sources and market areas are often of decisive importance to the location of industrial plants. Industries also create secondary employment for the local population and that living in the surroundings. The influence of these centres extends beyond their administrative boundaries. It is quite common to find people living in the rural communes surrounding such centres working in the centres themselves. This explains why the districts of urban occupations indicated by the present investigation are more extensive than the districts classified as industrial on the basis of the location of the industrial plants (which are largely situated in municipal areas).

As the seasonal variation in construction in Finland is very great construction was not included in industry. In addition, most of the relief work arranged to relieve unemployment is construction. As the early months of 1950 were a period of considerable unemployment, many usually making a living from other industries, e.g. agriculture and forestry, were engaged in relief work. Hence this activity group is fairly heterogeneous.

In South Finland the labour input to construction as a proportion of the male labour force activity (Graph 11) was generally greatest in the districts where the proportion of urban occupations also was great. Urban occupations create work especially in the house construction line: repairs and extensions of existing and construction of new industrial plants and housing construction provide work for skilled building workers as industrialization advances. Graph 11 shows clearly the influence of the Oulu River Power Plant construction on the activity of the male labour force (districts 236, 237 and 238 in the County of Oulu).

The high proportion of labour input to construction in North Finland is mostly due to the fact that these areas show the heaviest unemployment in the country. Construction work there has probably been mostly relief work.

3. Unemployment districts

The period of open unemployment, labour input to relief work and the period of underemployment are discussed as a single entity. The object was to find out the amount of time the rural labour force in 1950 was willing to expend on the so-called free labour market but was unable thus to do because of non-availability of work. The period of underemployment refers to the time spent by the farmers on work of little importance and small returns on their own farm. Underemployment, it is true, consists of several different components highly varying in their potential availability to the labour market. One of the conditions of availability is the rationalization of agriculture on small farms. The underemployment time revealed in rural labour force study, in the respondents' own opinion too, could have been used for money-earning work had such work been available close enough to permit them to live at home. Hence it may be assumed that the unemployment time revealed really would have been available to the labour market.

Graphs 12 and 14 show the aggregate figures for unemployment and labour input to relief work only, Graphs 13 and 15 the aggregate figures including underemployment. This aggregate time is called unemployment time in the following.

Graph 13 (and 12) shows in the first place the importance of the unemployment in the different districts from the point of view of the country as a whole. A better idea of the importance of unemployment from the point of view of the district itself is provided by Graph 15 (and 14).

South Finland and North Finland differed considerably both in the extent and nature of unemployment. In South Finland unemployment, in terms of days, was heaviest in certain densely populated districts with a high proportion of urban occupations. There the unemployed were primarily building workers, general labourers and harbour workers to whom seasonal unemployment is a »normal» phenomenon. In 1950 unemployment due to business cycles increased the usual seasonal unemployment. However, the proportion of unemployment time remained small, and relief work covered a larger part of the open unemployment than in North Finland.

North Finland, again, is the area of structural unemployment, independent of business cycles. The majority of the male population were farmers (77 % in the County of Lapland). Most of the farms have less than 5 ha under plough, and these districts are poorly adapted to agriculture. As the farms are small, have plenty of male labour force and often apply primitive methods underemployment of the farming population is an obvious result during good business cycles even. In depressions the reduced availability of forest work increases still further the unemployment time. Similarly these areas have plenty of frictional unemployment for the period of employment in forest work (the most usual form of money-earning work) is generally fairly short in duration (Vol. VII).

Liitetaulukko — Table

Taulukko 1. Maaseudun miestyövoiman arkiajan käyttö v. 1950. Pienalueittain.

Table 1. Use of rural manpower in 1950. By districts.

Alue — District	Koko arki aika Total activity 1 000 pv — week- days	Työpanos Labour input to						Työpanos Labour input to	
		maatalouteen agriculture	metsätalouteen forestry	taajama- elinkeskuksiin ¹ urban occupations ¹	rakennustoimintaan construction	Työttömyysaika ² Unemployed days ²	Työttömyys- ² ja luppoaika Unemployed ² and underem- ployed days	maatalou- teen ³ agriculture ³	metsä- talouteen forestry
Prosenttia koko arki ajasta Per cent of total activity									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Uudenmaan lääni — Uusimaa County	19 363.6	29.2	7.6	34.3	11.3	1.4	1.8	25	2.7
1. Bromarv, Tenhola ja Tammi- saaren mlk.	724.6	35.0	8.8	19.7	9.0	1.5	2.6	31	1.4
2. Pohja	620.0	18.3	5.6	56.5	2.2	0.6	0.6	30	2.2
3. Karjaa, Snappertuna ja Inkoo	802.9	42.1	10.7	12.5	14.6	1.0	1.5	24	2.4
4. Karjalohja, Sammatti ja Nummi	634.0	45.8	11.3	15.1	11.0	0.9	1.8	28	2.8
5. Pusula ja Pyhäjärvi	637.1	37.4	16.2	15.3	12.4	2.2	3.5	26	2.9
6. Vihti	939.6	36.0	10.0	22.6	15.4	1.6	2.0	27	2.9
7. Lohja	869.8	20.6	5.1	45.1	9.7	2.6	3.0	29	3.2
8. Siuntio ja Kirkkonummi	595.3	42.5	8.5	27.0	7.9	1.3	2.1	29	2.9
9. Espoo	2 165.5	14.9	1.0	51.9	15.0	1.1	1.2	57	1.5
10. Helsingin mlk.	1 533.7	15.0	1.7	57.0	12.7	0.7	0.7	33	2.4
11. Sipoo	764.8	35.3	6.7	30.4	10.4	0.5	0.6	30	3.2
12. Pornainen, Pukkila ja Askola ..	784.5	42.9	11.8	17.8	9.8	1.1	1.5	19	3.2
13. Porvoon mlk.	1 547.6	27.1	6.9	39.7	8.6	1.2	1.5	26	3.0
14. Nurmijärvi	925.5	32.7	7.0	29.1	13.9	2.6	2.7	25	3.2
15. Hyvinkää	447.2	25.2	7.2	36.2	14.9	1.4	1.7	18	1.7
16. Tuusula	916.7	19.1	5.2	47.0	12.1	2.5	3.0	19	4.0
17. Mäntsälä	871.5	37.6	10.2	24.4	8.6	1.7	2.0	20	2.4
18. Pernaja	740.6	23.1	8.7	45.4	5.1	1.3	1.6	21	2.2
19. Liljendal, Lapinjärvi ja Ruotsin- pyhtää	1 008.4	34.8	13.8	23.3	11.1	1.0	1.0	19	3.2
20. Myrskylä ja Artjärvi	563.7	48.7	15.3	13.2	10.6	2.4	3.5	24	3.7
21. Orimattila	1 270.6	29.5	8.8	29.9	13.5	1.7	2.1	20	3.0

¹ Teollisuus, kauppa, liikenne, palvelukset ym. — Industry, commerce, transport and communications and services, etc.

² Avoin työttömyysaika ja työttömyystyöpanos. — Including labour input to relief work.

³ Maanviljelyn, karjanhoidon ja kotitalouden miestyöpanos muunnettua peltohehtaaria kohti. — Labour input to agriculture, other than land clearing, per converted hectare of land under plough.

Taulukko 1 (jatkoa) — Table 1 (Continued)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Turun ja Porin lääni — Turku and Pori County</i>	37 403.9	34.9	10.5	26.2	10.5	2.3	3.8	26	3.0
22. Velkua, Taivassalo, Kustavi ja Lokalahti	578.7	32.8	7.3	32.2	13.1	2.7	5.4	29	1.5
23. Vehmaa ja Kalanti	679.9	40.6	8.1	24.0	12.1	2.0	3.1	25	2.6
24. Uudenkaupungin mlk., Pyhärinta ja Pyhämaa	449.9	39.2	11.4	27.0	3.6	0.5	2.0	40	2.7
25. Kodisjoki ja Laitila	811.8	38.3	10.8	22.9	10.5	0.5	2.0	26	2.7
26. Iniö, Houtskari, Korppoo ja Nauvo	536.0	39.9	9.3	21.3	3.0	0.1	0.7	46	1.6
27. Karjala ja Mynämäki	556.8	33.2	11.9	23.7	10.8	1.4	2.3	22	3.4
28. Parainen, Kaksikerta ja Naantalin mlk.	639.6	37.3	6.8	27.4	7.7	1.1	1.6	30	2.1
29. Mietoinen, Lemu, Askainen, Merimasku ja Rymättylä	679.4	46.3	8.4	14.6	13.5	2.4	3.7	28	2.6
30. Kaarina ja Piikkiö	850.8	21.3	3.3	44.5	14.1	2.2	2.4	31	3.8
31. Paimio ja Halikko	1 193.0	35.8	6.2	27.1	12.6	1.7	3.6	23	2.6
32. Sauvo, Karuna ja Angelniemi ..	505.8	48.4	9.2	18.5	8.9	1.7	3.2	23	2.6
33. Kemiö	507.6	30.3	6.1	35.5	6.4	2.0	2.2	19	1.5
34. Dragsfjärd, Vestanfjärd, Hiittinen ja Särkisalo	888.7	18.9	4.8	42.1	9.5	0.7	1.0	31	1.7
35. Perniö ja Uskela	1 084.9	35.0	6.6	30.4	12.5	4.3	5.3	25	2.3
36. Kisko, Suomusjärvi ja Kiikala ..	919.3	42.7	12.5	14.5	12.7	1.5	3.9	26	2.6
37. Pertteli, Kuusjoki ja Muurla	735.7	50.7	11.3	10.0	12.2	2.4	4.3	24	5.2
38. Marttila, Karainen ja Tarvasjoki	673.7	42.2	7.3	24.7	9.1	1.7	2.5	18	2.7
39. Koski	358.4	43.8	9.0	20.7	7.7	1.5	2.9	19	3.4
40. Aura, Lieto, Paattinen ja Maaria	1 005.4	39.6	6.4	31.6	10.2	0.9	1.6	24	3.9
41. Raisio, Rusko ja Masku	709.0	19.8	4.3	40.4	21.2	2.0	2.6	20	3.2
42. Vahto ja Nousiainen	405.8	46.3	10.1	18.2	13.6	2.5	4.4	23	3.1
43. Pöytyä, Oripää ja Yläne	967.8	41.8	12.2	19.4	9.7	2.1	3.8	21	2.7
44. Honkilahti, Hinnerjoki ja Säkylä	649.0	42.8	12.4	18.2	11.1	1.3	2.3	35	3.1
45. Eura	547.2	22.3	6.5	44.8	11.0	2.3	4.7	27	2.5
46. Kiukainen	451.9	42.5	7.2	29.5	7.7	3.1	5.2	30	4.6
47. Lappi, Eurajoki ja Luvia	1 083.6	35.5	11.1	25.8	12.4	1.9	3.0	27	2.5
48. Rauman mlk.	673.8	16.4	6.8	52.2	8.0	2.0	2.7	29	3.1
49. Porin mlk.	679.6	15.9	4.3	52.7	8.1	4.2	5.5	25	3.1
50. Ulvila	571.8	19.9	5.9	47.8	12.4	2.9	4.0	22	4.5
51. Nakkila ja Harjavalta	1 059.0	24.4	6.0	40.4	12.8	4.4	5.0	23	4.4
52. Kullaa ja Lavia	689.5	42.4	20.3	12.4	8.0	1.3	3.3	36	3.6
53. Noormarkku, Pomarkku ja Ahlainen	1 071.8	33.2	16.5	19.6	5.7	0.9	1.7	39	3.4
54. Merikarvia ja Siikainen	1 031.4	33.5	20.6	17.7	8.1	1.7	2.7	41	3.7

Taulukko 1 (jatkoa) — Table 1 (Continued)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
55. Kankaanpää	960.3	28.8	12.5	24.7	13.8	6.7	8.4	29	2.6
56. Hongonjoki ja Karvia	811.7	41.4	14.5	15.9	9.0	5.2	11.4	27	2.3
57. Parkano ja Kihniö	1 052.0	30.0	20.7	20.4	10.6	3.1	4.4	28	2.6
58. Jämijärvi ja Ikaalinen	1 224.0	39.9	18.9	15.0	6.4	2.4	4.9	28	3.5
59. Viljakkala ja Hämeenkyrö	1 129.2	33.2	15.2	25.8	10.8	1.7	2.6	27	3.7
60. Suodenniemi ja Mouhijärvi	643.2	41.2	16.9	14.0	8.9	1.7	3.4	29	3.3
61. Suoniemi ja Karkku	512.2	33.8	11.8	24.1	13.1	1.8	3.8	30	3.5
62. Tyrvää	869.8	25.0	10.5	36.1	12.2	1.9	2.6	24	3.4
63. Huittinen	863.1	36.5	11.1	21.8	11.8	2.5	3.8	24	5.0
64. Kokemäki	886.2	34.5	8.8	29.7	9.0	4.7	5.9	33	3.6
65. Kiikka, Kiikoinen, Kauvatsa ja Keikyä	1 038.6	30.6	11.5	26.7	9.8	2.9	4.8	26	3.5
66. Köyliö ja Vampula	692.4	38.3	10.8	21.2	13.4	2.1	3.3	24	3.6
67. Punkalaidun	678.9	40.3	10.0	21.1	9.9	3.5	6.1	23	3.3
68. Alastaro	480.3	44.2	9.9	15.9	12.4	2.8	4.8	21	3.5
69. Metsämaa, Loimaa ja Mellilä ..	1 315.4	39.2	8.0	24.0	11.2	2.4	3.9	18	4.5
70. <i>Ahvenanmaa — Aaland</i>	1 626.3	33.7	7.7	29.7	7.5	1.0	2.0	40	1.9
<i>Hämeen lääni — Häme County</i> ..	27 302.3	31.1	13.5	24.8	12.7	2.0	2.8	27	3.0
71. Somero ja Somerniemi	1 236.6	41.2	10.9	18.6	12.5	1.9	3.7	21	3.7
72. Tammela	675.3	39.2	17.0	17.9	9.8	1.3	2.0	28	3.0
73. Jokioinen, Ypäjä ja Humppila ..	1 248.5	37.3	8.1	24.5	13.1	2.6	3.1	22	4.3
74. Urjala, Koijärvi, Kylmäkoski ja Sääksmäki	1 911.8	40.3	11.3	17.7	11.6	2.3	2.9	26	3.5
75. Kalvola ja Hattula	919.8	27.1	13.4	25.1	16.2	3.4	4.4	25	2.6
76. Lempäälä ja Viiala	1 125.6	22.3	4.6	45.7	13.9	2.6	3.6	38	2.7
77. Pälkäne ja Luopioinen	798.1	32.6	17.0	18.5	10.8	1.8	2.5	27	3.5
78. Sahalahti, Eräjärvi ja Kuhmalahdi	533.2	39.4	19.0	15.4	9.0	1.8	2.3	29	3.4
79. Orivesi ja Juupajoki	1 020.5	23.8	12.9	29.7	14.6	1.8	2.3	27	2.5
80. Kangasala	881.0	30.9	9.7	26.7	16.3	2.0	2.6	38	3.5
81. Aitolahti ja Teisko	497.6	40.6	18.4	14.9	9.0	0.8	1.6	29	3.1
82. Pirkkala ja Ylöjärvi	836.5	16.9	6.3	48.0	13.0	1.2	2.4	25	3.2
83. Vesilahti ja Tottijärvi	643.4	41.2	14.5	14.0	12.3	3.3	4.9	27	3.2
84. Kuru, Ruovesi ja Pohjaslahti ..	1 418.9	29.1	22.9	21.0	8.8	1.7	3.2	32	2.5
85. Vilppula ja Kuorevesi	928.2	22.4	11.8	34.3	10.0	1.6	2.4	28	2.2
86. Korpilahti ja Koskenpää	924.5	35.0	21.9	16.2	9.0	2.3	3.2	40	2.6
87. Muurame ja Säynätsalo	570.4	13.4	6.7	46.7	13.3	1.3	1.7	40	3.2
88. Jämsä ja Jämsänkoski	1 354.2	19.2	12.0	35.7	12.1	2.2	2.7	30	2.9
89. Längelmäki, Kuhmoinen ja Padasjoki	1 518.6	27.9	24.7	16.0	14.6	0.9	1.4	31	2.9
90. Tuulos, Hauho ja Tyrvääntö ..	975.1	39.4	13.8	18.1	12.8	1.1	2.7	30	3.2
91. Vanaja ja Janakkala	1 470.7	24.3	9.0	33.6	18.4	1.5	2.1	24	2.8

Taulukko 1 (jatkoa) — Table 1 (Continued)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
92. Renko ja Loppi	1 106.4	37.1	15.1	19.2	10.8	1.7	2.7	30	2.8
93. Hausjärvi	780.5	30.7	8.7	28.0	14.4	2.6	3.5	23	3.4
94. Nastola	825.0	26.4	5.3	28.0	23.0	3.9	4.7	29	1.8
95. Kärkölä ja Hollola	1 445.6	30.1	10.8	28.8	12.1	2.2	2.9	22	3.3
96. Koski ja Lammi	899.6	41.3	18.8	13.3	8.3	1.8	2.3	28	3.3
97. Asikkala	756.7	32.1	17.1	17.6	9.3	1.4	2.0	26	3.4
<i>Kymen lääni — Kymi County ..</i>	<i>18 671.5</i>	<i>27.3</i>	<i>12.3</i>	<i>32.2</i>	<i>10.4</i>	<i>2.7</i>	<i>3.3</i>	<i>30</i>	<i>3.1</i>
98. Pyhtää	510.3	26.6	11.0	34.4	10.0	1.8	2.0	30	2.6
99. Kymi ja Haapasaari	2 330.1	6.0	2.3	61.6	8.9	0.6	0.6	30	3.7
100. Vehkalahti	1 049.6	33.1	12.0	28.5	12.0	3.3	4.2	33	2.8
101. Virolahti	614.5	31.9	15.9	15.1	8.4	4.6	5.5	29	3.6
102. Miehikkälä ja Ylämaa	752.9	43.2	24.7	10.2	6.9	2.1	3.0	32	3.0
103. Lappee ja Nuijamaa	1 155.5	32.2	9.8	29.1	11.6	3.3	4.1	28	2.2
104. Lemi ja Taipalsaari	701.7	40.5	17.9	13.7	9.5	3.2	4.0	37	5.7
105. Luumäki	689.2	41.0	20.6	12.0	7.9	0.7	1.3	38	2.4
106. Suomenniemi ja Savitaipale	886.4	41.2	25.6	8.0	8.3	2.2	3.0	40	3.5
107. Joutseno	860.0	24.0	9.2	39.4	12.3	1.2	1.3	28	4.4
108. Ruokolahti	735.8	36.8	26.2	11.9	10.8	0.4	2.5	37	2.4
109. Rautjärvi ja Simpele	638.9	28.4	14.5	33.3	6.6	0.9	1.7	35	3.3
110. Parikkala, Saari ja Uukuniemi ..	1 134.9	37.9	14.9	15.3	13.6	4.7	6.6	34	4.4
111. Iitti ja Jaala	1 223.5	33.2	16.2	20.6	12.8	1.4	1.8	24	2.6
112. Kuusankoski	1 599.1	3.7	1.1	64.5	10.9	2.6	2.9	21	2.7
113. Elimäki ja Anjala	1 262.7	41.0	11.2	22.7	10.4	0.9	2.0	25	4.8
114. Valkeala	1 179.6	33.2	13.3	25.7	9.0	1.1	1.5	31	2.4
115. Sippola	1 346.8	19.4	9.1	45.2	12.0	2.0	2.5	25	3.3
<i>Mikkelin lääni — Mikkelä County</i>	<i>16 987.8</i>	<i>34.8</i>	<i>22.9</i>	<i>13.6</i>	<i>9.3</i>	<i>1.2</i>	<i>2.2</i>	<i>40</i>	<i>2.8</i>
116. Heinolan mlk.	541.7	35.5	19.1	12.2	14.2	0.5	0.7	38	2.1
117. Sysmä ja Luhanka	1 039.0	39.8	19.3	14.5	9.2	1.2	2.0	34	2.7
118. Hartola ja Pertunmaa	965.6	45.6	21.6	7.5	8.7	0.9	2.0	43	3.0
119. Leivonmäki ja Joutsa	753.7	37.6	23.3	10.6	10.2	0.9	1.5	45	2.5
120. Mäntyharju	881.8	35.2	24.6	12.7	8.0	0.5	1.3	43	2.8
121. Ristiina ja Anttola	825.3	38.4	22.3	12.9	7.8	0.5	1.3	41	2.7
122. Mikkelin mlk.	1 183.8	36.3	20.0	14.7	9.5	0.9	1.3	46	3.1
123. Hirvensalmi	505.0	41.7	22.1	11.3	5.2	1.1	2.5	42	3.1
124. Kangasniemi	926.5	43.3	26.1	6.9	8.8	1.0	1.9	50	2.7
125. Haukivuori ja Virtasalmi	726.9	34.2	19.8	14.9	9.6	1.6	2.9	43	2.8
126. Pieksämäki	721.1	30.7	22.2	18.5	7.3	1.6	6.2	44	2.8
127. Jäppilä ja Joroinen	1 027.5	31.6	20.2	17.6	10.4	1.4	2.2	34	3.0
128. Juva	1 088.1	38.1	28.1	10.9	6.4	1.0	1.6	40	3.3
129. Puumala	534.7	37.0	28.5	9.2	5.6	1.0	1.4	44	2.2
130. Sulkava	621.2	30.1	29.3	13.3	8.4	2.2	2.6	35	3.7

Taulukko 1 (jatkoa) — Table 1 (Continued)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
131. Sääminki	1 053.4	26.7	19.4	18.6	12.3	2.0	3.0	36	2.4
132. Kerimäki ja Punkaharju	1 087.3	31.7	20.7	18.4	9.3	1.7	2.8	40	3.6
133. Enonkoski ja Savonranta	562.4	28.2	27.8	16.9	6.9	1.2	1.6	35	2.6
134. Heinävesi	879.4	25.5	27.8	12.2	13.4	1.1	2.5	40	2.9
135. Kangaslampi ja Rantasalmi ..	1 063.4	33.5	21.6	16.6	9.7	1.4	2.4	37	3.2
<i>Kuopion lääni — Kuopio County</i>	<i>33 826.8</i>	<i>31.7</i>	<i>20.2</i>	<i>16.8</i>	<i>11.5</i>	<i>4.3</i>	<i>5.7</i>	<i>36</i>	<i>2.7</i>
136. Leppävirta	1 216.1	30.1	21.2	19.1	9.8	1.0	2.3	33	2.7
137. Suonenjoki	923.9	18.9	14.7	32.3	9.1	3.4	4.1	31	2.3
138. Hankasalmi	842.9	32.5	22.0	16.0	9.2	1.5	2.4	37	3.9
139. Rautalampi ja Konnevesi	1 021.6	31.1	23.5	19.6	9.6	2.5	2.7	31	2.8
140. Vesanto ja Keitele	904.4	30.5	26.5	17.4	7.6	2.1	4.2	34	3.5
141. Karttula ja Tervo	819.2	33.4	27.1	12.4	8.8	1.5	2.6	35	3.5
142. Kuopion mlk.	813.7	36.1	15.7	22.9	10.5	1.7	2.5	40	2.5
143. Siilinjärvi	579.3	35.2	14.1	18.3	13.3	5.2	5.7	32	3.3
144. Riistavesi ja Vehmersalmi	636.8	38.6	23.4	10.0	8.8	2.9	3.6	30	3.5
145. Tuusniemi	635.7	40.2	21.1	12.4	11.2	4.9	6.2	44	3.1
146. Maaninka	635.4	38.3	18.4	14.3	12.0	0.8	1.9	33	3.7
147. Pielavesi	1 066.0	37.3	24.2	7.3	13.1	3.5	5.5	39	2.8
148. Kiuruvesi	1 350.3	36.8	20.4	9.0	12.7	3.8	5.5	34	2.8
149. Iisalmen mlk.	1 181.6	28.7	15.4	22.4	13.4	5.2	5.7	28	3.2
150. Vieremä	667.6	38.9	23.5	5.5	10.3	4.8	5.7	35	2.0
151. Sonkajärvi	902.4	29.3	26.0	12.6	11.6	5.9	8.7	32	2.0
152. Lapinlahti	915.1	36.4	17.1	14.5	10.7	5.1	7.1	31	3.1
153. Nilsinä, Varpaisjärvi ja Rauta- vaara	1 651.0	34.4	23.1	11.0	12.5	8.3	10.1	43	2.1
154. Muuruvesi ja Juankoski	604.7	31.7	15.2	24.4	12.6	7.1	8.9	35	3.6
155. Kaavi ja Säyneinen	867.2	36.1	22.1	14.7	12.5	8.0	9.4	42	2.6
156. Polvijärvi	868.4	34.6	25.8	11.1	9.7	3.7	5.4	31	4.3
157. Kuusjärvi	964.4	19.2	9.4	38.1	12.6	4.7	5.7	32	2.7
158. Liperi	1 142.4	35.7	14.5	18.1	12.6	5.3	6.1	33	3.1
159. Kontiolahti	815.0	24.4	16.7	16.8	14.7	5.3	6.4	37	2.3
160. Pielisensuu	1 032.9	7.3	2.4	50.3	16.2	6.0	7.1	48	5.6
161. Rääkkylä	604.3	44.1	20.4	8.8	8.7	4.5	7.2	39	3.7
162. Kitee ja Kesälahti	1 392.7	41.9	16.8	14.5	8.1	2.2	3.9	41	2.6
163. Tohmajärvi ja Värtsilä	948.4	30.1	15.3	20.4	12.2	4.5	5.5	34	2.3
164. Kiihtelysvaara ja Pyhäselkä	827.6	35.6	18.9	11.0	15.2	4.3	5.3	37	2.5
165. Ilomantsi	1 107.7	26.3	31.9	10.1	11.2	5.9	8.3	44	1.8
166. Tuupovaara	496.1	29.2	20.1	9.8	20.3	10.3	13.6	38	1.9
167. Eno	876.2	29.6	24.3	16.3	10.3	6.4	9.1	59	2.8
168. Pielisjärvi	1 844.7	27.5	24.2	17.6	9.7	3.0	3.6	44	1.5
169. Juuka	1 015.0	33.3	26.3	10.0	11.1	4.5	6.3	40	2.0
170. Nurmes ja Valtimo	1 656.1	31.3	23.3	14.6	11.4	3.0	4.6	39	1.9

Taulukko 1 (jatkoa) — Table 1 (Continued)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Vaasan lääni — Vaasa County ..</i>	<i>41 124.5</i>	<i>35.3</i>	<i>15.1</i>	<i>20.7</i>	<i>9.8</i>	<i>2.6</i>	<i>4.1</i>	<i>26</i>	<i>2.7</i>
171. Siipyy, Isojoki ja Lapväärti	1 136.8	38.2	19.1	15.1	6.6	1.4	2.4	29	3.0
172. Tiukka, Karijoki ja Teuva	1 117.9	39.1	16.0	18.1	8.1	2.3	5.3	27	3.7
173. Närpiö	717.8	37.5	9.2	19.6	7.9	3.7	5.9	22	1.7
174. Ylimarkku, Korsnäs, Pirttikylä ja Petolahti	864.1	39.5	14.5	14.7	7.5	1.0	2.0	24	3.7
175. Kauhajoki	1 358.5	38.1	15.1	17.3	8.8	2.6	3.8	23	2.6
176. Kurikka	893.4	31.7	8.7	31.6	8.7	3.6	5.0	22	3.3
177. Jalasjärvi ja Peräseinäjoki	1 629.2	41.9	12.9	17.7	10.1	2.5	4.6	25	3.5
178. Ilmajoki ja Seinäjoki	1 459.4	32.2	8.6	29.6	10.3	2.4	4.0	23	3.8
179. Ylistaro, Isokyrö ja Vähäkyrö ..	1 734.8	41.5	11.0	19.0	10.4	1.3	3.0	20	4.2
180. Laihia ja Jurva	1 184.0	34.9	15.2	20.3	12.2	0.7	1.1	22	3.3
181. Mustasaari	600.9	41.9	7.7	29.1	6.3	1.0	1.5	31	3.0
182. Bergö, Maalahti, Sulva, Raippaluoto ja Björköby	906.4	37.6	9.0	20.1	7.7	0.8	2.8	27	3.2
183. Koivulahti, Maksamaa ja Munsala	640.9	41.2	11.1	14.3	8.1	1.4	2.5	22	2.0
184. Vöyri ja Oravainen	771.9	42.3	14.4	13.3	12.7	0.6	0.9	19	3.0
185. Nurmo ja Lapua	1 599.6	40.8	9.5	23.8	10.0	2.9	4.8	25	3.0
186. Kauhava	772.6	36.1	8.4	21.5	10.4	4.0	5.8	20	2.9
187. Ylihärmä ja Alahärmä	727.6	48.3	9.8	8.1	11.5	4.1	6.0	23	3.5
188. Uudenkaarlepyyn mlk., Jepua ja Pietarsaaren mlk.	700.9	40.2	10.5	23.6	9.7	1.9	4.3	18	2.1
189. Purmo, Ähtävä, Teerijärvi ja Kruunupy	954.3	47.9	13.3	17.7	7.3	0.8	2.1	27	2.6
190. Luoto, Kaarlela ja Öja	714.5	25.9	5.8	36.4	9.5	1.4	1.7	26	2.1
191. Alaveteli, Kälviä ja Ullava	616.9	45.1	17.4	13.4	9.9	3.9	6.0	30	2.3
192. Lohtaja, Himanka ja Kannus ..	1 037.3	34.7	16.5	19.8	9.0	4.6	6.7	26	3.1
193. Toholampi ja Lestijärvi	542.1	40.1	22.5	10.5	9.2	1.6	3.8	23	1.7
194. Kaustinen, Veteli ja Halsua ..	851.5	40.7	18.5	12.6	8.6	3.3	6.2	27	2.3
195. Perho ja Kyyjärvi	506.1	35.0	26.8	10.0	12.6	2.6	3.3	24	1.8
196. Soini ja Lehtimäki	610.6	35.9	20.6	18.6	9.0	3.6	6.7	32	2.2
197. Alajärvi	756.2	38.8	13.2	16.3	10.6	6.0	8.4	30	2.1
198. Vimpeli ja Lappajärvi	807.0	35.8	12.3	17.2	11.6	4.9	8.2	24	2.3
199. Evijärvi ja Korttesjärvi	703.1	45.3	15.8	11.4	11.5	5.8	8.1	25	2.9
200. Kuortane, Töysä ja Alavus ..	1 897.9	35.7	15.6	21.1	8.2	1.8	2.9	26	3.0
201. Virrat	1 027.6	30.0	20.4	19.4	10.7	1.9	2.8	34	2.6
202. Ähtäri	737.4	31.4	22.7	22.2	6.6	0.7	1.7	38	2.6
203. Pihlajavesi ja Keuruu	1 166.8	22.8	14.5	35.0	7.1	1.2	2.7	35	1.6
204. Multia ja Pylkönmäki	604.4	33.5	30.6	11.5	6.6	1.5	3.0	41	1.9
205. Petäjävesi ja Uurainen	768.4	30.0	19.3	14.3	17.6	1.7	3.3	37	2.3
206. Jyväskylän mlk.	1 740.6	15.2	6.3	49.3	12.9	4.7	5.0	49	2.8
207. Toivakka ja Laukaa	1 494.4	28.6	13.2	27.1	11.9	1.4	2.4	32	2.5

Taulukko 1 (jatkoa) — Table 1 (Continued)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
208. Äänekoski, Konginkangas ja Sumiainen	730.9	34.1	22.6	12.9	11.6	1.9	2.4	34	2.5
209. Saarijärvi	941.6	36.8	22.8	13.2	10.2	2.0	3.8	38	3.0
210. Karstula	631.8	30.7	26.8	15.7	9.9	3.8	5.2	30	2.5
211. Kivijärvi ja Kannonkoski	517.7	27.7	30.5	11.5	7.3	4.3	5.5	31	2.0
212. Kinnula ja Pihtipudas	900.0	32.7	19.3	16.8	15.1	6.7	9.9	33	1.5
213. Viitasaari	1 048.7	31.9	25.0	13.5	7.8	2.4	3.1	35	2.6
<i>Oulun lääni — Oulu County ....</i>	<i>25 826.3</i>	<i>32.2</i>	<i>18.2</i>	<i>15.7</i>	<i>15.2</i>	<i>7.9</i>	<i>10.1</i>	<i>29</i>	<i>1.3</i>
214. Sievi	505.8	41.0	16.7	12.9	12.2	7.9	11.4	22	1.7
215. Rautio, Alavieska ja Kalajoki ..	1 069.9	40.4	14.7	14.0	16.3	8.2	10.6	28	2.8
216. Ylivieska	769.7	36.2	11.1	19.6	14.7	7.4	9.8	27	2.8
217. Merijärvi ja Pyhäjoki	597.5	41.8	17.6	9.4	13.4	11.9	17.2	33	2.2
218. Oulainen	676.1	30.3	13.1	19.4	16.0	10.1	12.3	24	2.4
219. Saloinen, Pättijoki ja Siikajoki ..	614.5	36.8	15.8	24.8	7.2	5.5	6.4	25	1.8
220. Vihanti, Paavola ja Revonlahti ..	1 009.5	32.3	13.3	21.3	14.4	10.1	12.7	21	1.7
221. Rantsila ja Pulkkiila	530.3	41.1	17.0	8.9	12.1	13.5	16.8	23	1.7
222. Pyhäjärvi ja Kärsämäki	1 168.6	32.3	20.2	13.1	15.9	11.0	12.2	29	1.7
223. Reisjärvi ja Haapajärvi	1 210.6	32.1	19.3	16.4	12.1	5.9	6.9	28	2.7
224. Nivala	1 011.8	43.8	12.5	13.7	11.1	11.0	14.7	26	4.6
225. Haapavesi	701.6	40.3	15.1	12.3	14.5	11.5	14.4	28	1.5
226. Piippola, Pyhäntä ja Kestilä ..	661.4	40.6	17.6	9.2	16.2	12.2	15.7	26	1.0
227. Säräisniemi ja Vuolijoki	667.8	31.7	18.8	14.1	17.8	5.7	8.0	24	1.1
228. Paltamo	780.4	28.4	18.8	20.1	16.6	4.7	5.7	45	1.7
229. Kajaanin mlk.	547.2	21.2	16.7	29.1	16.1	9.5	11.9	35	1.2
230. Sotkamo	1 273.5	31.6	25.7	10.9	11.3	5.1	6.2	47	1.6
231. Kuhmo	982.1	24.6	32.5	7.7	10.1	3.2	4.8	46	0.8
232. Ristijärvi ja Hyrynsalmi	727.0	29.3	27.6	16.7	6.7	3.2	4.0	61	1.2
233. Suomussalmi ja Taivalkoski	1 406.5	26.5	26.5	8.6	18.4	5.6	8.4	50	0.7
234. Puolanka	652.9	29.2	32.6	12.5	7.5	2.9	4.4	50	1.3
235. Hailuoto, Lumijoki ja Liminka ..	643.4	47.2	11.6	8.9	10.3	6.6	8.4	13	1.4
236. Muhos, Tyrnävä ja Temmes ..	1 142.3	33.1	9.1	15.1	28.6	9.4	11.2	19	1.5
237. Kempele, Oulunsalo ja Oulujoki ..	736.9	28.8	7.5	27.3	19.1	8.7	10.1	20	1.3
238. Utajärvi	757.5	26.3	16.4	15.3	27.7	5.3	6.6	31	1.7
239. Ylikiminki ja Kiiminki	536.5	34.3	27.7	8.9	13.4	6.5	9.5	33	2.4
240. Haukipudas ja Ii	1 545.9	12.6	5.6	37.8	18.7	12.1	13.6	25	1.4
241. Yli-Ii ja Kuivaniemi	577.4	38.2	24.1	7.3	12.3	8.5	10.9	38	1.5
242. Pudasjärvi	1 110.4	30.1	27.7	13.7	8.5	2.8	7.2	50	1.0
243. Kuusamo	1 211.3	32.9	17.3	12.0	20.1	10.8	14.1	50	0.8
<i>Lapin lääni — Lapland County ..</i>	<i>10 602.8</i>	<i>25.9</i>	<i>20.6</i>	<i>14.3</i>	<i>15.4</i>	<i>8.7</i>	<i>11.3</i>	<i>41</i>	<i>0.4</i>
244. Posio	418.4	36.5	20.0	5.7	16.6	19.0	26.0	66	0.5
245. Ranua ja Simo	783.3	30.9	27.2	9.7	14.2	5.1	7.6	39	0.8

Taulukko 1 (jatkoa) — Table 1 (Continued)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
246. Salla, Pelkosenniemi ja Savukoski	1 049.9	29.4	21.0	11.7	15.7	9.4	13.0	48	0.2
247. Kemijärvi	1 000.6	19.5	19.3	16.4	18.0	6.3	7.8	44	0.8
248. Rovaniemi	1 564.9	23.1	26.1	12.5	14.7	4.9	6.5	41	0.7
249. Tervola	550.8	24.3	21.4	15.0	19.4	13.5	14.9	18	1.2
250. Kemin mlk., Alatornio ja Karunki	1 484.7	29.4	10.3	17.3	17.8	11.8	14.7	29	1.8
251. Ylitornio	703.3	28.5	19.2	19.9	10.5	3.9	5.8	42	1.1
252. Pello, Kolari ja Muonio	1 084.2	27.0	23.9	14.1	13.0	9.2	12.5	53	0.6
253. Enontekiö, Inari ja Utsjoki ..	667.3	13.7	9.4	24.1	16.0	9.9	11.4	64	0.4
254. Kittilä	566.9	25.5	22.0	9.8	15.4	13.0	16.3	61	0.2
255. Sodankylä	728.5	24.9	26.7	12.2	13.4	7.4	9.0	71	0.3
Koko maaseutu — All rural districts	232 735.8	32.3	15.3	22.1	11.5	3.4	4.7	29	1.8